

EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2020.9.23.
COM(2020) 613 final

2020/0277 (COD)

Javaslat

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS RENDELETE

a migrációs és menekültügyi válsághelyzetek és vis maior helyzetek kezeléséről

(EGT-vonatkozású szöveg)

INDOKOLÁS

1. A JAVASLAT HÁTTERE

1.1. A javaslat indokai és céljai

2019 szeptemberében az Európai Bizottság elnöke, Ursula von der Leyen új migrációs és menekültügyi paktumot jelentett be, amely átfogó megközelítésbe helyezi a külső határok igazgatását, a menekültügyi és visszaküldési rendszert, a szabad mozgás schengeni térségét és a külső dimenziót.

Az új migrációs és menekültügyi paktumról szóló közlemény – amelyet jogalkotási javaslatok csomagja, és annak részeként a migrációs és menekültügyi válsághelyzetek és vis maior helyzetek kezeléséről szóló ezen javaslat kísér – új kezdetet jelent a migráció terén. A paktum célja, hogy a migrációkezelésre vonatkozó átfogó megközelítés alapján olyan tágabb keretet hozzon létre, amely előmozdítja a tagállamok közötti kölcsönös bizalmat. A szolidaritás és a felelősség tagállamok közötti igazságos elosztásának elvére épülő új paktum a menekültügy, a migráció, a visszaküldés, a külső határok védelme és a harmadik országokkal fenntartott kapcsolatok területére vonatkozó politikákat összefogó, integrált politikai döntéshozatalt szorgalmaz.

Az új paktum a közös európai menekültügyi rendszer reformjára irányuló 2016-os és 2018-as bizottsági javaslatokra épül, és új elemeket vezet be, hogy biztosítsa a szükséges egyensúlyt egy olyan közös kerethez, amely a menekültügy és a migráció kezelése területére vonatkozó, annak belső és külső összetevőire is kiterjedő integrált politikai döntéshozatal révén hozzájárul a migrációkezelés átfogó megközelítéséhez. E keret részeként létre kell hozni egy olyan rendszert, amely rendelkezik a válsághelyzetek és vis maior helyzetek kezeléséhez szükséges eszközökkel.

A menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendelettel létrehozott új szolidaritási mechanizmus kialakítását tekintve rugalmas és könnyen alakítható, hogy igazodni tudjon a tagállamok előtt álló különböző migrációs kihívásokból fakadó különböző helyzetekhez, és a benne foglalt szolidaritási intézkedések közül a tagállamok választhatják ki hozzájárulásuk formáját. A szolidaritás ezen új megközelítése folyamatos és sokrétű támogatást nyújt a nyomásnak vagy a nyomás kockázatának kitett tagállamok számára, és magában foglal egy külön eljárást is a kutatási-mentési műveleteket követő partra szállítás sajátosságainak kezelésére. Hasonlóképpen, a menekültügyi eljárásokról szóló új rendeletben meghatározott eljárási szabályok növelni fogják a menekültügyi és migrációkezelési rendszerek általános hatékonyságát és koherenciáját. Mindez a menekültügy és a migráció kezelése átfogó megközelítésének részeként alkalmazandó intézkedések szélesebb körével együtt minden bizonnyal megfelelően felkészíti az Uniót és tagállamait arra, hogy elkerüljék a migráció és a menekültügy területén jelentkező válsághelyzetek kialakulását.

Ugyanakkor nem zárható ki, hogy az Unió és tagállamai által nem befolyásolható különböző tényezők következtében válsághelyzet alakul ki, amint ezt a közelmúlt tapasztalatai is mutatják. A 2015-ös menekültügyi válság során szerzett tapasztalataink is azt mutatják, hogy az Uniónak a válságkezelés strukturált megközelítésére van szüksége ahhoz, hogy elkerülhetők legyenek az ad hoc válaszingtézkedések. Ezért helyénvaló a területre vonatkozó jogalkotási keretet kiegészíteni egy olyan jogi aktussal, amely biztosítja, hogy az Unió rendelkezzen olyan különös szabályokkal, amelyek lehetővé teszik a rendkívüli válsághelyzet hatékony kezelését, kiegészítve a kötelező szolidaritási mechanizmust és a rendes körülmények között alkalmazandó eljárásokat. E szabályok megfelelő eljárási szabályokról és eltérésekről, valamint a szolidaritás egy vagy több tagállam javára történő gyors aktiválásáról

rendelkeznenek az olyan nagyságrendű válsághelyzetek kezelése érdekében, amelyek még a megfelelően felkészült és jól működő menekültügyi és migrációkezelési rendszereket is nyomás alá helyezik.

Ez a válságkezelési eszköz tehát olyan rendkívüli helyzetekre vonatkozik, amikor a valamely tagállamba tömegesen beáramló harmadik országbeli állampolgárok vagy hontalan személyek irreguláris érkezése olyan mértékű és jellegű, hogy az működésképtelenné teszi a tagállam menekültügyi, befogadási vagy visszaküldési rendszerét, és súlyos következményekkel járhat a közös európai menekültügyi rendszer és az uniós migrációkezelési rendszer működésére nézve, vagy ellehetetleníti ezek alkalmazását. Az eszköz kiterjedne azon helyzetekre is, amikor fennál az ilyen érkezések veszélye. A rendeletjavaslat az Unión belül a menekültügyi és a migráció kezelése terén jelentkező vis maior helyzetekkel is foglalkozik. Rendelkezik a menekültügyi és kiutasítási eljárásokra vonatkozó uniós szabályok, valamint az (EU) XXX/XXX rendeletben [a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendeletben] meghatározott szolidaritási mechanizmusok szükséges kiigazításáról is.

E javaslat a menekültügyi eljárásokról szóló rendeletre irányuló 2016. évi javaslatot módosító javaslattal¹, a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendeletre irányuló új javaslattal², az előszűrés bevezetéséről szóló javaslattal³, valamint az Eurodac-javaslat módosításáról szóló javaslattal⁴ együttesen teremti meg azt a jogi keretet, amely átülteti a gyakorlatba a migráció és a menekültügy kezelésére vonatkozó ezen átfogó megközelítést.

Az Eurodac-rendelet átdolgozására irányuló 2016. évi javaslat módosítására irányuló javaslat⁵ egyértelmű és következetes kapcsolatot hoz létre az egyes személyek és a tekintetükben alkalmazandó eljárások között, ezáltal fokozottan hozzájárulva az irreguláris migráció ellenőrzéséhez és a jogellenes mozgások felderítéséhez. A javaslat támogatja továbbá a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendelet által létrehozott új szolidaritási mechanizmus végrehajtását, biztosítja az ahhoz szükséges kapcsolódó módosításokat, hogy az Eurodac az interoperabilitási kereten belül működjön, valamint támogatni fogja a tagállamokat az önkéntes visszatéréshez és a reintegrációhoz nyújtott támogatás nyomon követésében.

A reform megoldást kíván nyújtani arra a jelenségre, hogy a tagállami menekültügyi, befogadási és visszaküldési rendszerek nagyobb részt továbbra sem harmonizáltak, annak ellenére, hogy az uniós szinten – többek között az uniós ügynökségek által nyújtott támogatás tekintetében – jelentősen megnövekedett az együttműködés. Ez hatékonysági problémákat okoz, és azzal a nem szándékos következménnyel jár, hogy nem biztosított a menedékkérőkkel szembeni egyenlő bánásmód Európában, arra ösztönözve nagyszámú migránst, hogy a tartózkodás szempontjából előnyösebb feltételek és kilátások érdekében útra keljen Európában. Ezzel összefüggésben a Bizottság támogatja a kvalifikációs rendelettel, a befogadási feltételekről szóló irányelvvel, az uniós áttelepítési keretről szóló rendelettel és az Európai Unió Menekültügyi Ügynökségéről szóló rendelettel kapcsolatban már elért ideiglenes politikai megállapodásokat. Ezeket végre a lehető legrövidebb időn belül el kell fogadni. Az átdolgozott visszatérési irányelvvel⁶ kapcsolatos tárgyalásokat is gyorsan le kell zárni – a közös európai menekültügyi rendszer reformjával együtt – annak biztosítása

¹ HL L [...], [...], [...]. o.

² HL L [...], [...], [...]. o.

³ HL L [...], [...], [...]. o.

⁴ HL L [...], [...], [...]. o.

⁵ HL L [...], [...], [...]. o.

⁶ COM(2018) 634 final.

érdekében, hogy az uniós szabályok sikeresek legyenek a szökés megelőzése, az önkéntes visszatéréshez nyújtott segítség, valamint a közigazgatási és bírósági eljárások egyszerűsítése terén, ezáltal megerősítve a migrációs és menekültügyi rendszer hatékony működését.

A javaslat általános célkitűzése, hogy rendelkezzen a menekültügyi és kiutasítási eljárásokra vonatkozó szabályok (a menekültügyi eljárásokról szóló rendelet és a visszatérési irányelv⁷), valamint a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendeletben létrehozott szolidaritási mechanizmus szükséges kiigazításáról annak biztosítása érdekében, hogy a tagállamok képesek legyenek kezelni a menekültügy és a migráció kezelése terén az EU-n belül jelentkező válsághelyzeteket és vis maior helyzeteket. E helyzetek nagyon gyorsan kialakulhatnak, továbbá esetleges mértékük és jellegük miatt külön eszköztárra van szükség hatékony kezelésükhöz. E célból egyszerűsített eljárás és rövidebb határidők kerülnek meghatározásra a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendelet által létrehozott, nyomás esetén alkalmazandó kötelező szolidaritási mechanizmus aktiválására. Az ezen javaslatban a válsághelyzet kezelésére meghatározott szabályok és intézkedések kiegészítik azt az operatív és technikai támogatást, amelyet az Európai Unió Menekültügyi Ügynöksége nyújthat⁸ abban az esetben, ha valamely tagállam menekültügyi vagy befogadási rendszerére aránytalan nyomás nehezedik.

Ezenfelül a szolidaritási mechanizmus válsághelyzetekben alkalmazandó eljárása az áthelyezés szélesebb körű alkalmazásáról rendelkezik, és megerősíti azt a lehetőséget, hogy a tagállamok visszaküldési szponzorálás formájában segítséget nyújtsanak egymásnak a visszaküldések végrehajtásához. A menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendeletben megállapított rendes szabályok szerint a visszaküldési szponzorálást nyújtó tagállamok kötelezettséget vállalnának arra, hogy egy másik tagállam nevében visszaküldik az irreguláris migránsokat, és közvetlenül a kedvezményezett tagállam területéről hajtják végre az ehhez szükséges valamennyi tevékenységet (pl. visszatérési tanácsadás, szakpolitikai párbeszéd folytatása harmadik országokkal, a támogatott önkéntes visszatérés és a visszailleszkedés elősegítése). Ha a visszaküldés nyolc hónapon belül nem zárul le, az irreguláris migránsokat átszállítják a szponzoráló tagállam területére, hogy ott fejezzék be a kiutasítási eljárást. Az ezen javaslatban a válsághelyzetek esetére meghatározott visszaküldési szponzorálás eltér a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendeletben szereplőtől, mivel az irreguláris migráns átszállítására vonatkozó kötelezettség aktiválására akkor kerül sor, ha az érintett személy visszaküldésére vagy kitoloncolására négy hónapon belül nem kerül sor.

A javaslat olyan rendelkezéseket is tartalmaz a válsághelyzetekre vonatkozóan, amelyek lehetővé tesznek bizonyos eltéréseket a menekültügyi eljárásokról szóló rendeletjavaslatban meghatározottakhoz képest. Közelebbről, a határon folytatott eljárás alkalmazási köre a menekültügyi eljárásokról szóló rendeletben meghatározott okokon túlmenően kiterjeszthető lesz az azon harmadik országokból származó állampolgárokra és hontalan személyekre is, amelyek esetében az elsőfokú elismerő menekültügyi határozatok aránya az EU egész területét nézve 75 % vagy annál alacsonyabb, továbbá a határon folytatott eljárás keretében benyújtott nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásának időtartamát további nyolc héttel meg lehet majd hosszabbítani. A javaslat azt is lehetővé tenné a tagállamoknak, hogy eltérjenek a nemzetközi védelem iránti kérelmek nyilvántartásba vételére vonatkozó rendelkezésektől, és hosszabb, négyhetes határidőt állapítsanak meg.

⁷ Az Európai Parlament és a Tanács 2008/115/EK irányelve (2008. december 16.) a harmadik országok illegálisan tartózkodó állampolgárainak visszatérésével kapcsolatban a tagállamokban használt közös normákról és eljárásokról (HL L 348., 2008.12.24., 98. o.).

⁸ Az Európai Unió Menekültügyi Ügynökségéről szóló rendeletre vonatkozó ideiglenes megállapodás alapján (16. cikk.).

Továbbá a javaslat lehetőséget biztosít arra, hogy eltérjenek a menekültügyi eljárásokról szóló rendeletjavaslatban és a visszatérési irányelvben foglalt, a visszaküldés végrehajtására irányuló határon folytatott eljárással kapcsolatos egyes rendelkezésektől annak érdekében, hogy megkönnyítse az ilyen eljárások végrehajtását válsághelyzetekben, amikor egyedi kiigazításokra van szükség ahhoz, hogy a nyomásnak kitett illetékes hatóságok gondosan elvégezzék feladataikat és megbirkózzanak a jelentős munkateherrel. E célból a javaslat további nyolc héttel meghosszabbítja a visszaküldés végrehajtására irányuló határon folytatott eljárás maximális időtartamát (a menekültügyi eljárásokról szóló rendeletjavaslat tizenkét hétben határozza meg a maximális időtartamot), valamint az átdolgozott visszatérési irányelvben rögzített eseteken túlmenően további új egyedi és jól meghatározott körülményeket vezet be, amelyekben az egyes esetekben – az ellenkező bizonyításáig – vélelmezhető a szökés veszélye. A válságkezelési kiutasítási eljárás nem érinti a tagállamok azon lehetőségét, hogy eltérjenek a visszatérési irányelv alkalmazásától ugyanezen irányelv 2. cikke (2) bekezdésének a) pontja értelmében azon jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok esetében, akiket az illetékes hatóságok valamely tagállam külső határának szárazföldi, tengeri vagy légi úton történő szabálytalan átlépése kapcsán állítottak elő, és akik az (EU) No XXX/XXX rendelet [az előszűrésről szóló rendelet] szerint végrehajtott előszűrést követően nem kaptak engedélyt vagy jogot az adott tagállamban való tartózkodásra (például nem kérelmeztek nemzetközi védelmet).

Annak érdekében, hogy a tagállamok és az Unió hatékonyan tudják kezelni a vis maior helyzeteket, mint amilyen az Egészségügyi Világszervezet által 2020. március 11-én világjárványnak nyilvánított Covid19-járvány miatt jelentkezett, a rendeletjavaslat lehetővé teszi a tagállamok számára azt is, hogy meghosszabbítsák a menekültügyi eljárásokról szóló rendeletjavaslatban a nemzetközi védelem iránti kérelmek nyilvántartásba vételére vonatkozóan meghatározott határidőket, valamint a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendeletjavaslatban az átvételi megkeresések és a visszavételi értesítések küldésére és megválaszolására, valamint a felelős tagállamnak történő átszállítás végrehajtására vonatkozóan meghatározott határidőket. E javaslat arról is rendelkezik, hogy meg kell hosszabbítani az áthelyezésre vagy a visszaküldési szponzorálás megvalósítására vonatkozó kötelezettség végrehajtásának határidejét akkor, ha egy tagállam olyan vis maior helyzetben van, amely lehetetlenné teszi az ezen rendeletben, valamint a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendeletben meghatározott kötelezettségek teljesítését.

1.2. Összhang a szabályozási terület jelenlegi rendelkezéseivel

Ez a javaslat teljes mértékben összhangban van az új migrációs és menekültügyi paktumról szóló közleménnyel és az azt kísérő kezdeményezések ütemtervével, ideértve a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendeletre irányuló javaslatot, az előszűrés bevezetéséről szóló rendeletre irányuló javaslatot, valamint a menekültügyi eljárásokról szóló rendeletre irányuló javaslatot.

E javaslat kiegészíti a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendeletre irányuló javaslatot azáltal, hogy különös szabályokat állapít meg a kötelező szolidaritási mechanizmus alkalmazására vonatkozóan, hogy az a rendkívüli válsághelyzetre is kiterjedjen.

E javaslat összhangban van továbbá mind a menekültügyi eljárásokról szóló rendeletjavaslattal, mind a visszatérési irányelv átdolgozására irányuló javaslattal, különösen azáltal, hogy rendkívüli válsághelyzetekben alkalmazandó eltérési szabályokat határoz meg a határon folytatott eljárás alkalmazási köre, az ezen eljárás keretében benyújtott nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásának időtartama, a nemzetközi védelem iránti kérelem

nyilvántartásba vételének határideje, valamint a visszaküldés végrehajtására irányuló határon folytatott eljárás hatálya és határideje tekintetében.

Emellett ez a javaslat teljes mértékben összhangban van a migrációs áramlások és a migrációs helyzet nyomon követéséhez és előrejelzéséhez, a reziliencia kiépítéséhez, valamint a migrációs válságokra adandó összehangolt válaszingykedések megszervezéséhez operatív keretet biztosító, migrációval kapcsolatos felkészültségi és válságkezelési uniósi mechanizmussal (a migrációs felkészültségi és válságkezelési tervvel), és annak kiegészítésére szolgál. A javaslat teljes mértékben beépíti a kiadott jelentéseket és a terv keretében létrehozott hálózat tevékenységét.

Végezetül a kvalifikációs rendelettel, a befogadási feltételekről szóló irányelvvel, az uniósi áttelepítési keretről szóló rendelettel és az Európai Unió Menekültügyi Ügynökségéről szóló rendelettel kapcsolatban már elért ideiglenes politikai megállapodásokkal is biztosított az összhang.

1.3. Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 78. cikke (3) bekezdéséhez fűződő kapcsolat

Annak érdekében, hogy a válsághelyzetek kezelésére eredményes és hatékony rendszer álljon rendelkezésre állandó jelleggel, e javaslat a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendeletjavaslatban előirányozottnál szélesebb alkalmazási kört és gyorsabb eljárást biztosító különös szabályokat fektet le.

A szolidaritás tekintetében válsághelyzetben alkalmazandó különös szabályok meghatározása nem érinti azt a lehetőséget, hogy a Tanács a Bizottság javaslata alapján átmeneti intézkedéseket fogadjon el egy olyan tagállam érdekében, amely az EUMSZ 78. cikkének (3) bekezdésében leírt szükségállapzattal szembeöl.

1.4. Összhang az Unió egyéb szakpolitikáival

Ez a javaslat összhangban áll az új migrációs és menekültügyi paktumban a migrációkezelésre vonatkozóan meghatározott átfogó megközelítéssel, amelynek értelmében a migrációs politikát a harmadik országbeli partnerekkel fenntartott kapcsolatok középpontjába kell helyezni, tényleges, EU-ba irányuló legális beutazási lehetőségeket kell teremteni, a külső határok dimenzióját integrálni kell az EU tágabb migrációkezelési politikájába, zökkenőmentes, méltányos és hatékony menekültügyi és visszaküldési eljárásokat kell kialakítani, olyan schengeni rendszert kell biztosítani, amely bizalmat tud kelteni, valamint célzott szakpolitikákat kell kidolgozni a harmadik országbeli állampolgárok európai társadalmakba való beilleszkedésének elősegítésére.

A javaslat végrehajtja az új paktumot és különösen a Bizottság által 2016-ban javasolt menekültügyi reform újraindítására vonatkozó célkitűzést, többek között ázáltal, hogy megvizsgálja az egymáshoz szervesen kapcsolódó menekültügyi és visszaküldési rendszer létrehozásának lehetőségeit, és átfogó megközelítést határoz meg a migrációkezelésre vonatkozóan. E tekintetben a javaslat biztosítja, hogy valamennyi tagállam hozzájáruljon a válsághelyzetben lévő országok támogatásához. A javaslat biztosítani fogja, hogy válsághelyzet esetén kezelhetők legyenek az átfogó megközelítést érintő kihívások, ideértve azt, hogy az irreguláris érkezések okozta nyomás tartós csökkentésére és a szilárd külső határok fenntartására, a továbbutazások és a schengeni térségre nehezedő nyomás csökkentésére, valamint gyors és hatékony visszaküldésre és visszafogadásra van szükség.

2. JOGALAP, SZUBSZIDIARITÁS ÉS ARÁNYOSSÁG

2.1. Jogalap

E javaslat hozzájárul a migrációkezelés átfogó megközelítéséhez és a migrációs és menekültügyi paktummal együtt előterjesztett jogalkotási javaslatokhoz. Több olyan rendelkezést tartalmaz, amelyek kapcsolódnak a menekültügyi eljárásokról szóló rendeletjavaslathoz és a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendeletjavaslathoz, valamint rendelkezéseket tartalmaz az azonnali védelmet biztosító jogállás megadásáról válsághelyzet esetén. Ezért a megfelelő jogalap – nevezetesen az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 78. cikke második bekezdésének c), d) és e) pontja és 79. cikke második bekezdésének c) pontja – alapján kell elfogadni, a rendes jogalkotási eljárásnak megfelelően.

2.2. Változó geometria

Írországra nézve kötelező a 604/2013/EU rendelet, miután bejelentette azon szándékát, hogy az EUSZ-hez és az EUMSZ-hez csatolt, az Egyesült Királyságnak és Írországnak a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség tekintetében fennálló helyzetéről szóló jegyzőkönyv alapján részt vesz a szóban forgó rendelet elfogadásában és alkalmazásában⁹.

Az említett jegyzőkönyvnek megfelelően Írország dönthet úgy, hogy részt kíván venni e javaslat elfogadásában. Erre a javaslat elfogadását követően is lehetősége van.

Az EUSZ-hez és az EUMSZ-hez csatolt, Dánia helyzetéről szóló jegyzőkönyv szerint Dánia nem vesz részt az EUMSZ V. címe szerinti intézkedéseknek a Tanács által történő elfogadásában (ez nem vonatkozik „az azon harmadik országokat meghatározó intézkedésekre, amelyek állampolgárainak a tagállamok külső határainak átlépésekor vízummal kell rendelkezniük, illetve azokra az intézkedésekre, amelyek az egységes vízumformátumra vonatkoznak”). Tekintettel azonban arra, hogy – az EU-val 2006-ban kötött nemzetközi megállapodás¹⁰ értelmében – Dánia alkalmazza a hatályos Dublini Rendeletet, az említett megállapodás 3. cikkének megfelelően értesíti a Bizottságot azon döntéséről, hogy e módosított rendelet 8. cikkét végrehajtja-e vagy sem.

Írországnak és Dániának a jelen rendeletjavaslatban megállapított szabályozásban való részvételét a tárgyalások folyamán fogják eldönteni a szóban forgó jegyzőkönyveknek megfelelően. Az említett jegyzőkönyvek ugyanis lehetővé teszik Írország számára – azonban nem kötelezik arra –, hogy csatlakozzon a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térségre vonatkozó szakpolitikai területen születő kezdeményezésekhez, tiszteletben tartva azok működőképességét.

2.3. A javaslat hatása a nem uniós tagállamokra

Több harmadik országnak a schengeni vívmányokhoz való társulásával egyidejűleg az Unió a dublini/Eurodac vívmányokhoz való társulásra vonatkozó megállapodásokat kötött ezekkel az országokkal:

⁹ Ugyanez vonatkozik az Egyesült Királyságra a kilépésről rendelkező megállapodás szerinti átmeneti időszakban.

¹⁰ Megállapodás az Európai Közösség és a Dán Királyság között a Dániában vagy az Európai Unió egy másik tagállamában benyújtott menedékjog iránti kérelem elbírálásáért felelős állam meghatározására vonatkozó feltételek és eljárási szabályok megállapításáról, valamint a dublini egyezmény hatékony alkalmazása érdekében az ujjlenyomatok összehasonlítására irányuló Eurodac létrehozásáról (HL L 66., 2006.3.8., 38. o.).

- Izland és Norvégia társulási megállapodását 2001-ben kötötték meg;
- Svájc társulási megállapodását 2008. február 28-án kötötték meg;
- Liechtenstein társulási jegyzőkönyvét 2011. március 7-én kötötték meg.

Az Unió és a társult országok között két további jogi aktus¹¹ megkötésére került sor annak érdekében, hogy jogokat és kötelezettségeket léptessenek életbe Dánia – amely a fentiekben kifejtettek szerint nemzetközi megállapodás útján társult a dublini/Eurodac vívmányokhoz – és az említett társult országok között.

A fent megnevezett három megállapodás szerint a társult országok kivétel nélkül elfogadják a dublini/Eurodac vívmányokat és azok fejlesztését. A társult országok nem vesznek részt a dublini vívmányokat módosító vagy azokra épülő jogi aktusok (tehát például e javaslat) elfogadásában, azonban – azt követően, hogy az Európai Parlament és a Tanács jóváhagyta azokat – bizonyos határidőn belül értesíteniük kell a Bizottságot arról a döntésükről, hogy elfogadják-e az említett jogi aktus tartalmát vagy sem. Abban az esetben, ha Norvégia, Izland, Svájc vagy Liechtenstein nem fogadja el a dublini/Eurodac vívmányokat módosító vagy azokra épülő valamely jogi aktust, a szóban forgó megállapodásokat fel kell bontani, hacsak a megállapodásokkal létrehozott közös/vegyes bizottság egyhangúlag másként nem határoz.

A javasolt rendelet hatálya szélesebb, mint a fent említett megállapodások tárgya. A Dániával és a társult országokkal kötött, a dublini rendszerben való részvételüket szabályozó megállapodások fenntartása érdekében e jogi aktus elfogadása esetén Dániára, Norvégiára, Izlandra, Svájcra és Liechtensteinre csak e rendelet 8. cikke lesz kötelező.

2.4. Szubszidiaritás

Az EUMSZ-nek a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térségről szóló V. címe e területeken bizonyos hatáskörökkel ruházza fel az Európai Uniót. E hatásköröket az Európai Unióról szóló szerződés 5. cikkével összhangban kell gyakorolni, vagyis csak akkor és annyiban, amikor és amennyiben a tervezett intézkedés céljait a tagállamok nem tudják kielégítően megvalósítani, így azok a tervezett intézkedés terjedelme vagy hatása miatt az Unió szintjén jobban megvalósíthatók.

A javaslat különös szabályokat vezet be a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendeletben meghatározott szolidaritási mechanizmus alkalmazásáról annak érdekében, hogy strukturálisan kezelje a tagállamok bármelyikében a személyek tömeges beáramlása által előidézett válsághelyzeteket, és hogy méltányos felelősség-megosztás valósuljon meg a tagállamok között. Jellegéből fakadóan e javaslat olyan esetekkel foglalkozik, amikor egy tagállam egyedül nem képes megbirkózni a helyzettel.

Emellett több eljárási szabályról is rendelkezik annak érdekében, hogy segítséget nyújtson az ilyen válsághelyzetekkel szembesülő tagállam vagy tagállamok számára. A menekültügyi és a kiutasítási eljárásokra – a szabályokat alkalmazó tagállamok számától függetlenül – Unió-szerte azonos szabályokat kell alkalmazni, annak biztosítása érdekében, hogy válsághelyzetben közös megközelítés vonatkozzon azon szabályokra, amelyektől el lehet térni. Ez egyúttal az eljárásokban érintett egyének számára is garantálja az egyértelműséget és

¹¹ Jegyzőkönyv az Európai Közösség és a Svájci Államszövetség közötti megállapodáshoz csatolt, az Európai Közösség, a Svájci Államszövetség és a Liechtensteini Hercegség közötti, a tagállamban vagy Svájcban benyújtott menedékjog iránti kérelem megvizsgálásáért felelős állam meghatározására vonatkozó feltételek és eljárási szabályok megállapításáról (2008.10.24-én jött létre, HL L 161., 2009.6.24., 8. o.), valamint az Európai Közösség és az Izlandi Köztársaság, valamint a Norvég Királyság között a tagállamok egyikében, illetve Izlandon vagy Norvégiában benyújtott, menedékjog iránti kérelem megvizsgálására illetékes állam meghatározására vonatkozó kritériumokról és mechanizmusokról szóló megállapodáshoz csatolt jegyzőkönyv (HL L 93., 2001.4.3.).

a jogbiztonságot, továbbá biztosítja jogaik tiszteletben tartását. Ezen túlmenően a kiszámíthatóság és a jogállamiság biztosítása érdekében uniós szinten kell szabályozni az ilyen eltérések alkalmazását kiváltó okokat, valamint azok alkalmazás körét és időtartamát. Ezért e javaslat célkitűzéseit a tagállamok nem tudják kielégítően megvalósítani, és az említett célkitűzések a rendeletjavaslat léptéke és hatása miatt az Unió szintjén jobban megvalósíthatók. Az Unió ezért köteles fellépni, és intézkedéseket hozhat az Európai Unióról szóló szerződés 5. cikkének (3) bekezdésében foglalt szubszidiaritás elvének megfelelően.

A javaslat tartalmaz továbbá olyan, vis maior helyzettel kapcsolatos intézkedéseket is tartalmaz, amelyeket a tagállamok vagy az Unió egésze alkalmazhatnak a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendeletjavaslatban vagy a menekültügyi eljárásokról szóló rendeletjavaslatban meghatározott határidők tekintetében.

E célkitűzések eléréséhez uniós szintű fellépésre van szükség, mivel határokon átnyúló jellegű kérdésekről van szó. Egyértelmű, hogy az egyes tagállamok által hozott intézkedések nem tudják kielégítően kezelni a közös problémával kapcsolatos közös uniós megközelítés iránti igényt.

2.5. Arányosság

Az Európai Unióról szóló szerződés 5. cikkének (4) bekezdésében meghatározott arányosság elvével összhangban ez a rendelet pontosan meghatározza az eltérési szabályok alkalmazásának feltételeit, továbbá rendelkezik e szabályok hatályáról és időtartamáról. Kialakításra kerül továbbá egy olyan mechanizmus is, amely az említett eltérési szabályok alkalmazását szabályozza annak érdekében, hogy az ne lépje túl a célkitűzések eléréséhez szükséges mértéket.

A harmadik országbeli állampolgárok valamely tagállam területére történő tömeges beáramlása által okozott különleges válsághelyzeteket vagy a vis maior különleges helyzetét kezelni hivatott mechanizmus valamennyi eleme arra korlátozódik, ami szükséges a megfelelő eljárási eltéréseknek, valamint a szolidaritás gyors aktiválásának kialakításához és megvalósításához, az egyenlő bánásmód biztosításához a kérelmező jogai és garanciái terén, valamint a menekültügyi és kiutasítási eljárások kiigazításához.

A menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendeletjavaslattól és a menekültügyi eljárásokról szóló rendeletjavaslattól való eltérések arányosak, és több biztosíték gondoskodik arról, hogy megfelelő egyensúly jöjjön létre egyfelől a tagállamoknak a válsághelyzetek vagy a vis maior helyzet kezelésével kapcsolatos azonnali szükségletei, másfelől pedig az ilyen eltérések alkalmazása esetén szükséges jogbiztonság és egységesség között.

Tekintettel azon rendkívüli helyzetekre, amelyeket a valamely tagállamba irregulárisan érkező harmadik országbeli állampolgárok vagy hontalan személyek olyan tömeges beáramlása jellemez, amely működésképtelenné teszi a tagállam menekültügyi, befogadási vagy visszaküldési rendszerét, arányosnak tekinthető, hogy a válságkezelési menekültügyi és kiutasítási eljárás során a menekültügyi eljárásokról szóló rendeletben a határon folytatott menekültügyi és kiutasítási eljárásra vonatkozóan meghatározott maximális időtartam mindkét eljárás esetében legfeljebb nyolc héttel meghosszabbodik.

A vis maior helyzetekre vonatkozóan bevezetett határidő-hosszabbítások szükségesek a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendeletjavaslattól és a menekültügyi eljárásokról szóló rendeletjavaslattól való eltérések Unió-szerte történő észszerűsítéséhez.

Az eltérések alkalmazásának időtartamára vonatkozó korlátozások lehetővé teszik, hogy megfelelő egyensúly jöjjön létre egyfelől aközött, hogy a vis maior helyzettel szembesülő nemzeti hatóságoknak több időre van szükségük a feladataik elvégzéséhez, másfelől aközött, hogy biztosítani kell a kérelmezőket és azon harmadik országbeli állampolgárokat vagy

hontalan személyeket megillető jogok védelmét, akiknek a nemzetközi védelem iránti kérelmét elutasították.

2.6. A jogi aktus típusának megválasztása

Tekintettel arra, hogy e rendeletjavaslat a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendeletjavaslattól és a menekültügyi eljárásokról szóló rendeletjavaslattól való bizonyos eltérésekről rendelkezik, ugyanez a jogi aktus kerül alkalmazásra azon szabályok rögzítésére, amelyek lehetővé teszik a tagállamok és az Unió számára a harmadik országbeli állampolgárok valamely tagállam területére történő tömeges beáramlása által okozott különleges válsághelyzetek kezelését vagy a vis maior különleges helyzetének kezelését.

Csak olyan, az Unióban alkalmazandó menekültügyi és kiutasítási eljárásoktól való eltérések meghatározásáról szóló rendelet, amelynek rendelkezései közvetlenül alkalmazandók, biztosíthatja az egységesség és hatékonyság azon szintjét, amely szükséges az uniós menekültügyi eljárási szabályok válsághelyzetben és vis maior helyzetben való alkalmazásához.

3. AZ UTÓLAGOS ÉRTÉKELÉSEK, AZ ÉRDEKELT FELEKKEL FOLYTATOTT KONZULTÁCIÓK ÉS A HATÁSVIZSGÁLATOK EREDMÉNYEI

A hatályos jogszabályok végrehajtásával és alkalmazásával kapcsolatos ismeretek összegyűjtése

3.1. Tényeken alapuló szakpolitikai döntéshozatal

A jogalkotási javaslatokat részletes elemző bizottsági szolgálati munkadokumentum kíséri, amely nyilvánosan hozzáférhető uniós adatokon és statisztikákon, valamint a Bizottság és ügynökségei által a gyakorlati menekültügyi és migrációs helyzettel kapcsolatban gyűjtött tapasztalatokon alapul. Ezek gyűjteménye azt mutatja, hogy a közös európai menekültügyi rendszert új vagy módosított szabályokat tartalmazó továbbfejlesztett jogi kerettel kell ellátni ahhoz, hogy képes legyen megbirkózni az aktuális migrációs kihívásokkal.

A szolgálati munkadokumentum az EU előtt álló több kihívást azonosít, számba veszi a jelenlegi helyzetet, és leírja az e kihívások kezelését szolgáló lehetséges megoldásokat. A 2015–2016-os migrációs válság elején gyűjtött adatokra támaszkodik, és fontos tanulságokat von le ezekből. A dokumentum mindvégig összehasonlításokkal világít rá a tendenciákra, ám emellett az említett válság kezelése során felmerült hiányosságokra is. Kiemeli, hogy bizonyos területeken erőteljesebb eszközökre van szükség a jövőbeli válságok – például a tömeges beáramlás által okozott helyzetek – kivédésére, ugyanakkor a vis maior helyzetekben a Covid19-világjárvány tanulságait figyelembe véve rugalmasságra is szükség van.

Az azonosított kihívások közé tartozik, hogy nem áll rendelkezésre semmiféle mechanizmus az olyan válsághelyzetek kezelésére, amelyek az irreguláris migránsok tömeges beáramlásából adódhatnak és képesek működésképtelenné tenni valamely tagállam menekültügyi vagy befogadási rendszerét, súlyos zavarokat okozva a közös európai menekültügyi rendszer (KEMR) egészének működésében. A kihívást vizsgálva megállapították, hogy az ilyen helyzetekben az EU még mindig gyakran nem képes biztosítani a határon folytatott eljárások elérhetőségét, bár az EU ma már jobban fel van készítve a válsághelyzetek kezelésére, mint 2015-ben volt.

A közelmúlt eseményei – köztük a Covid19-világjárvány és a görög-török határon 2020 márciusában tapasztalt politikai válság – felhívják a figyelmet további olyan területekre, ahol

a vis maior helyzetekben alkalmazható különös szabályokkal biztosított rezilienciára van szükség.

Még a legjobban előkészített és jól irányított rendszert is el kell látni egy olyan kerettel, amely révén kezelni lehet az olyan válsághelyzeteket vagy vis maior helyzeteket, amelyekben a különböző jogalkotási eszközök által lehetővé tett rugalmasság nem elegendő. A tagállamoknak a migráció szerteágazó és eltérő okainak kezelését lehetővé tevő eszközökre, valamint az ilyen helyzetekből eredő rendkívüli nyomás kezelését lehetővé tevő azonnali intézkedésekre van szükségük.

Emellett válsághelyzetekben a reagálás eredményességét jelentősen befolyásolhatja a hatékony előrejelzés és felkészülés, amely a pusztán reagáláson túllépve a felkészültségre és az előretekintésre támaszkodik. Ez az elem uniós szinten még mindig hiányzik, és a jelenlegi migrációkezelési rendszer ellenállóbbá és reakcióképesebbé tételére irányuló erőfeszítések részeként létre kell hozni.

A migrációval kapcsolatos felkészültségi és válságkezelési uniós mechanizmusról (migrációs felkészültségi és válságkezelési terv) szóló XXX bizottsági ajánlás végrehajtása hozzá fog járulni e hiányosság megszüntetéséhez azáltal, hogy elősegíti a migrációs áramlások nyomon követését és előrejelzését, növeli a rezilienciát, valamint javítja a válságra való reagálás technikai koordinációját, miközben teljes mértékben tiszteletben tartja a hatályos jogszabályokat, valamint felhasználja és kiegészíti a meglévő eszközöket.

E kihívások rávilágítanak arra, hogy olyan különös szabályokra van szükség a válsághelyzetekben vállalt szolidaritásra vonatkozóan, amelyek az érintett tagállamokra nehezedő rendkívüli nyomás enyhítését célzó gyors válaszingtezkedések biztosítása érdekében az áthelyezésre és visszaküldési szponzorálásra irányuló kötelező szolidaritási rendszert is bevezetnének. E kihívások a tagállamok által a menekültügyi és migrációs rendszereik tekintetében alkalmazható eljárási eltéréseket is szükségessé tesznek. A menekültügyi és visszaküldési szabályoktól való eltéréseknek biztosítaniuk kell, hogy a tagállamoknak megfelelő eszközeik és elegendő idejük legyen végrehajtani az érintett eljárásokat az említett területeken.

A szolgálati munkadokumentum továbbá arra a következtetésre jut, hogy a védelem gyors biztosítására szolgáló meglévő eszközök már nem tűnnek célravezetőnek a lakóhelyüket elhagyni kényszerült azon harmadik országbeli állampolgárok tekintetében, akik rendkívüli helyzetnek minősülő fegyveres konfliktus miatt a megkülönböztetés nélküli erőszak magas kockázatának vannak kitéve, akik nem tudnak visszatérni a származási országukba és akiknek az EU-ba érkezvén a védelemhez való gyors hozzáférésre van szükségük. Kiemeli, hogy az átmeneti védelemről szóló irányelvvel¹² foglalkozó tanulmány¹³ szerint az érdekelt felek egyetértettek abban, hogy nemigen lehetett megszerezni a tagállamok hozzájárulását az átmeneti védelemről szóló irányelv esetleges aktiválásához. A szolgálati munkadokumentum ezért arra a következtetésre jut, hogy az átmeneti védelemről szóló irányelv már nem felel meg a tagállamok jelenlegi helyzetének, és azt hatályon kívül kell helyezni. Elismeri azonban,

¹² A Tanács 2001/55/EK irányelve (2001. július 20.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek tömeges beáramlása esetén nyújtandó átmeneti védelem minimumkövetelményeiről, valamint a tagállamok e személyek befogadása és a befogadás következményeinek viselése tekintetében tett erőfeszítései közötti egyensúly előmozdítására irányuló intézkedésekről (HL L 212., 2001.8.7., 12. o.).

¹³ A tanulmányt az ICF készítette a DG HOME számára 2016 januárjában.

hogy a harmadik országbeli állampolgárok egyes, magas kockázatnak kitett csoportjai számára gyors – azonnali – védelmet kell biztosítani. E tekintetben e javaslat biztosítja, hogy az azonnali védelemben részesülő személyek ugyanolyan gazdasági és szociális jogokat élveznek, mint az (EU) XXX/XXX rendelet [a kvalifikációs rendelet] értelmében a kiegészítő védelemben részesülő személyek. E jogok magukban foglalják a következőket: a visszaküldés tilalma, tájékoztatás a jogállásukkal kapcsolatos jogokról és kötelezettségekről, a család egységének fenntartása, a tartózkodási engedély kiállításához való jog, a tagállamon belüli szabad mozgás, munkavállalási jog, oktatásban való részvétel, a képesítések elismerésére és készségek érvényesítésére irányuló eljárásokhoz való hozzáférés, szociális biztonság és szociális ellátás, egészségügyi ellátás, a kísérő nélküli kiskorúakkal kapcsolatos jogok, lakhatáshoz való hozzáférés, integrációs intézkedésekhez való hozzáférés, hazatelepüléshez nyújtott segítség.

3.2. Az érdekelt felekkel folytatott konzultációk

A Bizottság több alkalommal konzultált az Európai Parlamenttel, a tagállamokkal és az érdekelt felekkel, hogy megismerje az új migrációs és menekültügyi paktummal kapcsolatos nézeteiket. Ezzel párhuzamosan a román, a finn és a horvát elnökség stratégiai és technikai eszmecserét folytatott a migrációs politika különböző aspektusainak jövőjéről, így a menedékjogról, a visszaküldésről, a harmadik országokkal a visszafogadás és reintegráció terén fennálló kapcsolatokról. Ezek a konzultációk támogatták az európai menekültügyi és migrációs politika újratervezését a közös európai menekültügyi rendszer (KEMR) hiányosságainak sürgős kezelése, a visszaküldések hatékonyságának javítása és egy valódi európai visszaküldési rendszer létrehozása, a harmadik országokkal a visszafogadás terén fennálló kapcsolataink megerősítése, valamint a migránsok származási országokba való visszatérést követő fenntartható reintegrációjának biztosítása érdekében.

A Bizottság az új migrációs és menekültügyi paktum elindítását megelőzően folyamatos és intenzív egyeztetéseket folytatott az Európai Parlamenttel. Emellett a Bizottság a hivatali idejének első 100 napja során, és újabban a paktum előterjesztése előtt két fordulóban látogatásokat tett a tagállamokban és kétoldalú egyeztetéseket folytatott minden egyes tagállammal. E konzultációk célja a jövőbeli európai migrációs és menekültügyi paktummal kapcsolatos vélemények és elképzelések összegyűjtése volt. A tagállamok tevékenyen részt vettek ezeken a konzultációkon, és egyetértettek a következőkben: egységességre van szükség; fokozatos előrelépéseket kell tenni a jelenlegi rendszer hiányosságainak megszüntetése terén; szükség van egy új, méltányos felelősségmegosztási rendszerre, amelyhez minden tagállam hozzá tud járulni; biztosítani kell a határok erőteljes védelmét; nagy jelentőséggel bír a migráció külső dimenziója, továbbá javítani kell a visszaküldéseket.

E megbeszélések során számos tagállam hangsúlyozta, hogy különbséget kell tenni a szokásos helyzet és a válsághelyzet között, és kifejezésre juttatta, hogy megfelelőbbnek tartaná ezek eltérő eszközökkel történő kezelését.

A tagállamok és az Európai Parlament egyetértettek a következőkben: előrelépésre van szükség a jelenlegi rendszer hiányosságainak megszüntetése terén; szükség van egy új, méltányos felelősségmegosztási rendszerre, amelyhez minden tagállam hozzá tud járulni; biztosítani kell a határok erőteljes védelmét és az alapvető jogok tiszteletben tartását az uniós migrációs politika minden területén; nagy a jelentősége a migráció külső dimenziójának, beleértve a legális és biztonságos beutazási lehetőségeket; valamint javítani szükséges a visszaküldéseket.

Több műhelytalálkozóra és megbeszélésre is sor került a finn elnökség alatt tartott különböző tanácsi fórumok – köztük a 2019. október 24–25-én Helsinkiben tartott „Tampere 2.0” konferencia és a 2019. november 6–7-én Bécsben megrendezett salzburgi fórum – keretében,

ahol a tagállamok szorgalmazták a válsághelyzetekre vonatkozó eltérési szabályok kereteinek meghatározását.

Ylva Johansson biztos több alkalommal célzott konzultációkat folytatott nemzetközi szervezetekkel, civil társadalmi szervezetekkel, a tagállamok érintett helyi nem kormányzati szervezeteivel, valamint a szociális és gazdasági partnerekkel. E konzultációs folyamat során konkrét ajánlások születtek a migráns gyermekekről szóló 2017. évi közleményben¹⁴ foglaltaknak megfelelő, gyermekspecifikus normákkal kapcsolatos közös megközelítés továbbfejlesztésének szükségességéről. Az Európai Menekültügyi Támogatási Hivatal (EASO) által létrehozott konzultációs fórum keretében a civil társadalommal is folytatott egyeztetés olyan témákban, mint például a menekültügyi eljárás kezdeti lépései (2019).

A Bizottság figyelembe vette a nemzeti és helyi hatóságok¹⁵, a nem kormányzati és nemzetközi szervezetek, például az UNHCR¹⁶ és az IOM¹⁷, valamint az agytrösztök és a tudományos körök konkrét ajánlásait is arra vonatkozóan, hogy miként lehet új lendületet adni a migráció reformjának, és hogyan lehet kezelni az aktuális migrációs kihívásokat az emberi jogi normák védelme mellett. Véleményük szerint a reform újraindítása keretében felül kell vizsgálni a felelősség meghatározására vonatkozó bizonyos szabályokat, és elő kell irányozni egy szolidaritási mechanizmust, amely a kutató-mentő műveletet követően partra szállított személyekre is kiterjed. A nem kormányzati szervezetek szintén szorgalmazták, hogy a tagállamok egységesen értelmezzék a felelősséget, és indítványozták, hogy a felülvizsgált dublini szabályok egy állandóbb áthelyezési mechanizmusról is rendelkezzenek¹⁸.

A Bizottság szintén figyelembe vette az Európai Migrációs Hálózat¹⁹ észrevételeit és saját kezdeményezésre indított kutatómunkáját, amelynek eredményeként az elmúlt években több szaktanulmány és ad hoc felmérés készült.

Számos tagállam és érdekelt fél rámutatott arra, hogy olyan jól irányított migrációs rendszerre van szükség, amelynek eszközrendszere magában foglalja azt az elvet is, hogy a valamely tagállam területére történő tömeges beáramlás által okozott válság idején az áthelyezésnek kell lennie az alapértelmezett szolidaritási intézkedésnek annak érdekében, hogy az érintett tagállamra nehezedő nyomást gyorsan enyhíteni lehessen. Emellett a Covid19-világjárvány tanulságainak fényében valamennyi tagállam és érdekelt fél ismételt felszólította a Bizottságot, hogy vegye figyelembe e tanulságokat és biztosítsa, hogy a jogalkotási keret képes legyen a jövőben kezelni az ilyen vis maior helyzeteket.

Ezzel összefüggésben a Bizottság gondosan megvizsgálta az előterjesztett érveket, és arra a következtetésre jutott, hogy a jelenlegi jogalkotási javaslatok mellett szükséges olyan keretet is biztosítani, amely válság és vis maior esetén aktiválható annak érdekében, hogy azonnali támogatást lehessen nyújtani az ilyen helyzettel szembesülő tagállam vagy tagállamok számára, akár a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendeletben meghatározott

¹⁴ A „Kezdeményezés a migráns gyermekekért” közös megközelítést sürgetett az eltűnt (kísérő nélküli és elszakított) gyermekek problémájának kezelése, az emberkereskedelem kockázatainak kiküszöbölését szolgáló hatékony mechanizmusok létrehozása, valamint a menekültügyi eljárásokra vonatkozó gyermekspecifikus normák elfogadása tekintetében.

¹⁵ Például az új európai menekültügyi politikáról szóló berlini cselekvési terv (2019. november 25.), amelyet 33 szervezet és önkormányzat írt alá.

¹⁶ Az UNHCR ajánlásai az Európai Bizottság által javasolt migrációs és menekültügyi paktumról (2020. január).

¹⁷ Az IOM ajánlásai az új európai uniós migrációs és menekültügyi paktumról (2020. február).

¹⁸ A CEPS projektjelentése, *Kutatási-mentési, partra szállítási és áthelyezési intézkedések a Földközi-tenger térségében. Elhárítjuk a felelősséget?* (2019. június).

¹⁹ Az Európai Migrációs Hálózat valamennyi tanulmánya és jelentése elérhető a következő címen: https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network_en

kötelező szolidaritási mechanizmus alkalmazására vonatkozó különös szabályok révén, akár a tagállamok vagy az Unió egésze által kialakítandó egyéb eljárási szabályok révén.

3.3. Alapjogok

E javaslat tiszteletben tartja az alapvető jogokat és betartja a különösen az Európai Unió Alapjogi Chartája által elismert elveket, valamint a nemzetközi jogból eredő kötelezettségeket.

Az ezen rendeletben meghatározott keretet a Chartában rögzített alapvető jogok maradéktalan tiszteletben tartásával kell alkalmazni, ideértve a következő jogokat: az emberi méltósághoz való jog (1. cikk), a kínzás és az embertelen vagy megalázó bánásmód és büntetés tilalma (4. cikk), a személyes adatok védelméhez való jog (8. cikk), a menedéjog (18. cikk), a visszaküldés tilalma (19. cikk), a megkülönböztetés tilalma (21. cikk), a nők és férfiak közötti jogegyenlőség (23. cikk), a gyermekek jogai (24. cikk), valamint a hatékony jogorvoslathoz való jog (47. cikk). E javaslat teljes mértékben figyelembe veszi a gyermek jogait és a kiszolgáltatott személyek sajátos szükségleteit.

Biztosított a szabadság és a szabad mozgás joga, mivel abban az esetben, ha a határon folytatott menekültügyi és kiutasítási eljárásra vonatkozó eltérési szabályokkal összefüggésben őrizet alkalmazására kerül sor, az érintett eltérési szabályok csak szigorúan szabályozott keretek között és korlátozott ideig alkalmazhatók.

A válságkezelési menekültügyi és kiutasítási eljárás alkalmazása tekintetében a menekültügyi eljárásokról szóló rendeletben és a visszatérési irányelvben biztosított garanciák továbbra is alkalmazandók a határon folytatott eljárás hatálya alá tartozó kérelmezőkre és jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárookra vagy hontalan személyekre.

A javaslat oly módon védi a gyermekek jogait, hogy a kiskorúakat kizárja a válságkezelési menekültügyi eljárásból, kivéve nagyon korlátozott körülmények esetén, nevezetesen olyan esetekben, amikor a gyermekek veszélyt jelentenének az érintett tagállam nemzetbiztonságára vagy közrendjére.

A határon folytatott kiutasítási eljárástól való, a kiutasítás végrehajtására szolgáló eltérések, valamint a visszatérési irányelvtől való eltérések alkalmazása során tiszteletben tartják továbbá a visszaküldés tilalmának elvét, amelyet a menekültek helyzetére vonatkozó 1951. évi egyezmény 33. cikke és az Európai Unió Alapjogi Chartájának 19. cikke rögzít. A javaslat kifejezetten emlékeztet a tagállamok azon kötelességére, hogy az említett elvet minden esetben tiszteletben kell tartaniuk.

4. KÖLTSÉGVETÉSI VONZATOK

E javaslat válsághelyzetekhez kapcsolódó jellegére való tekintettel nem lehet előzetesen megbecsülni a lehetséges költségvetési hatást. A költségeket lehetőség szerint a migráció és a menekültügy területén meglévő eszközök 2021–2027-es időszakra vonatkozó költségvetéséből kell fedezni, szükség esetén igénybe véve a 2021-2027 közötti időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keretben biztosított rugalmassági mechanizmusokat. Amennyiben az azonnali védelemben részesülő személyek az (EU) XXX/XXX rendelet [*a menekültügyi eljárásokról szóló rendelet*] értelmében nemzetközi védelmet kérelmező személyek is egyben, az érintett személyek áthelyezésére vonatkozó hozzájárulások finanszírozási rendelkezései tekintetében az (EU) XXX/XXX rendelet [*a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendelet*] finanszírozási rendelkezései alkalmazandók.

A pénzügyi szükségletek összeegyeztethetők a jelenlegi többéves pénzügyi kerettel, és szükségessé teszik az 1311/2013/EU, Euratom rendeletben²⁰ meghatározott speciális eszközök használatát.

A menekültügy eljárási kérdései tekintetében e javaslat nem ró az Unióra pénzügyi vagy igazgatási terhet. E részek vonatkozásában tehát nincs hatással az uniós költségvetésre.

5. A JAVASLAT RENDELKEZÉSEINEK RÉSZLETES MAGYARÁZATA

A válság meghatározása

A válsághelyzet az olyan rendkívüli helyzeteket fedi, amikor a valamely tagállamba irregulárisan érkező vagy a kutatási-mentési műveleteket követően a területén partra szállított harmadik országbeli állampolgárok vagy hontalan személyek tömeges beáramlása vagy az ilyen tömeges beáramlás közvetlen veszélye – az érintett tagállam lakosságának és GDP-nek arányában – olyan mértékű és olyan jellegű, hogy az működésképtelenné teszi a tagállam menekültügyi, befogadási vagy visszaküldési rendszerét. E helyzetek csak akkor tartoznak a javaslat hatálya alá, ha igazolható, hogy súlyos következményekkel járnának a közös európai menekültügyi rendszer vagy a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendeletjavaslatban meghatározott közös keret működésére nézve.

Különös szabályok a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendelet által létrehozott új szolidaritási mechanizmus válsághelyzetekben történő kötelező alkalmazásáról

5.1. Kötelező szolidaritás válsághelyzetben

A javaslat különös szabályokat vezet be a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendeletben meghatározott kötelező szolidaritási mechanizmus válsághelyzetben történő alkalmazására vonatkozóan. E szolidaritási mechanizmus áthelyezés vagy visszaküldési szponzorálás formájában megvalósuló kötelező intézkedéseket ír elő. Ezek a különös szabályok a kötelező áthelyezés szélesebb alkalmazási körét írják elő, kiterjesztve azt valamennyi kérelmezőre, függetlenül attól, hogy a határon folytatott eljárás hatálya alá tartoznak-e vagy sem, az irreguláris migránsokra, valamint az ezen rendelet alapján azonnali védelemben részesülő személyekre. Emellett rövidebb határidők kerülnek meghatározásra a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendeletben előírt kötelező szolidaritási mechanizmus aktiválása tekintetében. Az ezen javaslatban a válsághelyzetek esetére meghatározott visszaküldési szponzorálás eltér a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendeletben szereplőtől, mivel az irreguláris migránsnak a szponzoráló tagállam területére való átszállítás kötelezettségének aktiválására akkor kerül sor, ha az érintett személy visszaküldésére vagy kitoloncolására négy hónapon belül nem kerül sor (míg a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendelet nyolc hónapról rendelkezik).

E javaslat felhatalmazza a Bizottságot arra, hogy az EUMSZ 291. cikkével összhangban végrehajtási jogi aktusokat fogadjon el a következők tekintetében: a nemzetközi védelmet kérelmezők, az irreguláris migránsok és az ezen rendelet szerint azonnali védelemben részesített személyek áthelyezésének, valamint a visszaküldési szponzorálásnak az aktiválása, ami a visszaküldési szponzorálás hatálya alá tartozó azon harmadik országbeli állampolgárok átszállításának kötelezettségét vonja maga után, akiket a megállapított határidőn belül nem küldtek vissza.

²⁰ A Tanács 1311/2013/EU, Euratom rendelete (2013. december 2.) a 2014–2020-as időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keretről (HL L 347., 2013.12.20., 884. o.).

A szolidaritásra vonatkozó különös szabályok aktiválásához a Bizottságnak meg kell állapítania, hogy egy tagállam válsághelyzettel szembesül olyan rendkívüli helyzet miatt, amelyet az irregulárisan érkező harmadik országbeli állampolgárok vagy hontalan személyek olyan tömeges beáramlása jellemez, amelynek mértéke és jellege működésképtelenné teszi a tagállam menekültügyi, befogadási vagy visszaküldési rendszerét, továbbá súlyos következményekkel járhat a közös európai menekültügyi rendszer vagy a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendeletjavaslatban meghatározott közös keret működésére nézve, vagy az ilyen helyzet közvetlen veszélye miatt.

A Bizottság értékeli a tagállam által benyújtott, a kötelező szolidaritásra vonatkozó különös szabályok alkalmazását kérő, indokolással ellátott kérelmet, és megalapozott információk – különösen a Bizottság által a migrációval kapcsolatos felkészültségi és válságkezelési uniós mechanizmus (migrációs felkészültségi és válságkezelési terv) szerint, az Európai Menekültügyi Támogatási Hivatal (a továbbiakban: EASO) által a 439/2010/EU rendelet szerint, az Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökség által az (EU) 2019/1896 rendelet szerint gyűjtött információk, valamint a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendeletjavaslatban említett migrációkezelési jelentés – alapján megállapítja, hogy válsághelyzet esete áll-e fenn.

Ha egy tagállam maga is nyomásnak kitett tagállam és szolidaritási támogatási intézkedések kedvezményezettje, beleértve azt az esetet is, amikor a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendelet értelmében részesül ilyen intézkedésekben, e tagállam mentesül az áthelyezéshez való hozzájárulásra vagy a visszaküldési szponzorálásra vonatkozó, e rendelet szerinti kötelezettség alól.

A Bizottság válsághelyzeti szolidaritási fórumot hív össze, hogy a végrehajtási jogi aktus elfogadása előtt megvitassák az értékelésében tett megállapításokat és meghatározzák a szolidaritási válaszingtézkedéseket.

5.2. A kötelező szolidaritási intézkedések hatálya és különös szabályok a szolidaritási mechanizmus válsághelyzetekben történő alkalmazására vonatkozóan

Az áthelyezés tekintetében e javaslat a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendeletben a nyomással járó helyzetekre vonatkozóan meghatározotthoz képest tágabb hatályról rendelkezik, mivel az áthelyezés a határon folytatott eljárás keretében nemzetközi védelmet kérelmező személyekre, az irreguláris migránsokra és az e rendelet szerint azonnali védelemben részesített személyekre is alkalmazandó lesz. Amennyiben a visszaküldés nem zárul le sikeresen négy hónapon belül, azaz rövidebb idő alatt, mint a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendeletben meghatározott időszak (nyolc hónap), sor kerül a visszaküldési szponzorálás hatálya alá tartozó, jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok vagy hontalan személyeknek a válsághelyzetben lévő tagállamból a szponzoráló tagállamba való átszállítására.

A szolidaritási intézkedések végrehajtására vonatkozó, e rendelet szerinti eljárás lefolytatására különös, a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendeletben meghatározottnál szorosabb határidőkön belül kerül sor. Tehát a tagállamoknak válsághelyzeti szolidaritási reagálási tervet kell benyújtaniuk egy héttel azután, hogy az érintett tagállamban fennálló válsághelyzetre vonatkozó értékelést véglegesítik azt követően, hogy a Bizottság összehívta a szolidaritási fórumot. Ezután a Bizottság egy héten belül elfogadja a végrehajtási jogi aktust, amely minden egyes tagállamra vonatkozóan meghatározza a szolidaritási intézkedéseket.

A végrehajtási jogi aktus rögzíti a válsághelyzetben lévő tagállamból áthelyezendő és/vagy visszaküldési szponzorálás hatálya alá tartozó személyek számát, továbbá a menekültügy és a

migráció kezeléséről szóló rendeletjavaslatban meghatározott – 50 %-ban a népességen, 50 %-ban a GDP-n alapuló – elosztási kulcs alkalmazásával megállapítja e személyek tagállamok közötti elosztását.

A menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendeletjavaslat szolidaritási rendelkezéseitől eltérően ez a javaslat nem tartalmaz a kapacitásépítés, az operatív támogatás és a harmadik országokkal folytatott együttműködés területére irányuló szolidaritási intézkedéseket, mivel ezek az intézkedések jellegüket nézve hosszabb távra szólnak, és inkább a nyomással járó helyzetek igényeinek felelnek meg. Mivel válsághelyzetben gyorsan enyhíteni kell a személyek tömeges beáramlása miatt előálló helyzetet, e rendeletjavaslat a szolidaritás ezzel kapcsolatos vonatkozásaira összpontosít. Emellett a kapacitásépítés, az operatív támogatás és a harmadik országokkal folytatott együttműködés terén felmerülő esetleges szükségletek kezelhetők a migrációval kapcsolatos felkészültségi és válságkezelési uniós mechanizmus (migrációs felkészültségi és válságkezelési terv) és az uniós polgári védelmi mechanizmus (UCPM) alkalmazásával.

A végrehajtási jogi aktust a 182/2011/EU rendelet 5. cikkével összefüggésben értelmezett 8. cikkének megfelelően kell elfogadni, amelynek értelmében a Bizottság felhatalmazást kap arra, hogy a kedvezményezett tagállamokban fennálló válsághelyzet miatt kellően indokolt, rendkívül sürgős esetben azonnal alkalmazandó végrehajtási jogi aktusokat fogadjon el, amelyek legfeljebb egy évig maradnak hatályban.

5.3. Menekültügyi és kiutasítási eljárások válsághelyzetben

Kritériumok és eljárási rendelkezések: A 3. cikk meghatározza az ezután következő 4., 5., és 6. cikkben meghatározott eltérési szabályok alkalmazására vonatkozó eljárási lépéseket. A tagállamoknak indokolással ellátott kérelmet kell benyújtaniuk a Bizottsághoz, ha úgy ítélik meg, hogy válsághelyzetben vannak, és szükségesnek tartják akár a válságkezelési menekültügyi eljárás, akár a válságkezelési kiutasítási eljárás alkalmazását, vagy eltéréseket kell alkalmazniuk a nemzetközi védelem iránti kérelmek nyilvántartásba vételére vonatkozó rendelkezések tekintetében. Alkalmazni kell a harmadik országbeli állampolgárra vonatkozóan az előszűrésről szóló rendeletben megállapított szabályok szerinti előszűrést, lehetővé téve az ötnapos határidő további öt nappal történő meghosszabbítását, az említett rendelet szerint. Az eltérések külön-külön vagy együttesen is kérelmezhetők, azonban az egyes cikkek alkalmazására meghatározott feltételeknek külön-külön meg kell felelni. Egy vagy több érintett tagállam kérelmére a Bizottság végrehajtási határozat útján – amely egy vagy több tagállamra vonatkozhat – engedélyezi az eltérési szabályok alkalmazását az ugyanezen határozatban meghatározandó időtartamra. Tekintettel arra, hogy esetleg azonnali intézkedésekre van szükség, a tagállamok egyoldalú módon legfeljebb 15 napos időszakra elkezdhetik alkalmazni a nyilvántartásba vétel határidejének meghosszabbítására vonatkozó rendelkezést, mely időszak elteltével a Bizottság vagy engedélyezi a rendelkezés további alkalmazását, vagy ezzel ellentétes döntést hoz. Az eltérési szabályok alkalmazására minden esetben egyértelmű határidők vonatkoznak: a válságkezelési menekültügyi eljárásra és a válságkezelési kiutasítási eljárásra vonatkozó rendelkezések esetében ez az időszak hat hónap, amely legfeljebb egy évre meghosszabbítható, a nemzetközi védelmet kérelmezők nyilvántartásba vételétől való eltérés alkalmazása esetében pedig legfeljebb négy hét. Ez a négyhetes időszak az érintett tagállam újabb kérelmére meghosszabbítható, ám teljes hossza semmi esetre sem haladhatja meg a tizenkét hetet.

Válságkezelési menekültügyi eljárás: A 4. cikk lehetőséget biztosít a tagállamok számára, hogy eltérjenek a menekültügyi eljárásokról szóló rendeletjavaslat 41. cikke szerinti határon folytatott menekültügyi eljárástól oly módon, hogy határon folytatott eljárás keretében érdemi határozatot hoznak a kérelemről, amennyiben a kérelmező olyan állampolgársággal rendelkezik, amelynek esetében az uniós szintű elismerési arány 75 % vagy annál alacsonyabb, a menekültügyi eljárásokról szóló rendeletjavaslat 41. cikkében felsorolt eseteken túlmenően. A 75 %-os vagy annál alacsonyabb elismerési arány határértékének célja, hogy olyan alapot biztosítson, amelyre támaszkodva a tagállamok a harmadik országbeli állampolgárokat és hontalan személyeket gyorsan a szokásos határon folytatott menekültügyi eljárás felé irányíthassák a határon, anélkül, hogy ez befolyásolná a menekültügyi kérelmük elbírálását. E küszöb eltér a menekültügyi eljárásokról szóló rendelet által 20 %-os elismerési arányban meghatározott küszöbtől, amely a gyorsított eljárás alkalmazását megalapozó indokot jelent. Ennek megfelelően a tagállamoknak továbbra is alkalmazniuk kell a határon folytatott eljárást a menekültügyi eljárásokról szóló rendeletben meghatározott valamennyi esetben (biztonsági fenyegetés, 20 %-nál alacsonyabb elismerési aránnyal rendelkező országokból érkező kérelmezők), ugyanakkor alkalmazhatják a határon folytatott eljárást minden olyan egyéb kérelmezőre is, akik 75 %-os vagy annál alacsonyabb uniós szintű elismerési aránnyal rendelkező országból érkeznek. Emellett válsághelyzetben a tagállamok – a menekültügyi eljárásokról szóló rendeletben meghatározott tizenkét hetes időszakot meghosszabbítva – további nyolc hétig alkalmazhatják a határon folytatott eljárást.

Válságkezelési kiutasítási eljárás: Az 5. cikk lehetőséget biztosít a tagállamok számára, hogy eltérjenek a visszaküldés végrehajtására irányuló határon folytatott eljárás tekintetében a menekültügyi eljárásokról szóló rendeletjavaslat 41a. cikkében és a visszatérési irányelvben meghatározott egyes rendelkezésektől. Ezek az eltérések azon harmadik országbeli állampolgárokra vagy hontalan személyekre lennének alkalmazandók, akiknek a kérelmét a válságkezelési menekültügyi eljárás keretében elutasították, valamint azokra, akik a menekültügyi eljárásokról szóló rendeletjavaslat értelmében a határon folytatott eljárás hatálya alá tartoznak, és akiknek a kérelmét azon bizottsági határozat elfogadása előtt utasították el, amely kimondja, hogy az érintett tagállam válsághelyzettel szembesül, és akiknek ezen határozat elfogadását követően nincs joguk az érintett tagállamban maradni és ez nincs számukra engedélyezve. Az eltérésekről szóló rendelkezések további 8 héttel meghosszabbítják a visszaküldés végrehajtására vonatkozó határon folytatott eljárás – ezzel együtt a szükség esetén végső eszközként alkalmazott őrizet – maximális időtartamát, és az átdolgozott visszatérési irányelvben rögzített eseteken túlmenően további új egyedi és jól meghatározott körülményeket vezet be, amelyekben az egyes esetekben – az ellenkező bizonyításáig – vélelmezhető a szökés veszélye.

Eltérések a nemzetközi védelem iránti kérelmek nyilvántartásba vételére vonatkozó rendelkezéstől A 6. cikk lehetőséget biztosít a tagállamok számára, hogy a menekültügyi eljárásokról szóló rendeletjavaslat 27. cikkétől eltérve legfeljebb négy hetes határidővel vegyék nyilvántartásba a nemzetközi védelem iránti kérelmeket.

5.4. A határidők meghosszabbítása

A nemzetközi védelem iránti kérelmek nyilvántartásba vétele: Vis maior helyzetek esetén, amikor egy tagállamnak nem áll módjában betartani a nyilvántartásba vételre vonatkozó határidőt, a 7. cikk lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy a menekültügyi eljárásokról szóló rendeletjavaslat 27. cikkétől eltérve négy héttel később vegyék nyilvántartásba a nemzetközi védelem iránti kérelmeket. Az ilyen vis maior helyzettel szembesülő tagállamoknak tájékoztatniuk kell a Bizottságot erről a helyzetről, és pontosan meg kell jelölniük azokat az okokat, amelyek indokolják az eltérés alkalmazását. Az érintett tagállamnak hasonlóképpen tájékoztatnia kell a Bizottságot a vis maior helyzet megszűnéséről, és ezt követően a nyilvántartásba vételre vonatkozó meghosszabbított határidő már nem alkalmazható.

Az (EU) XXX/XXX rendelet [a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendelet] által meghatározott határidők meghosszabbítása: Olyan vis maior helyzetekre vonatkozóan, amikor a tagállamoknak nem áll módjában alkalmazni a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendeletjavaslatban az átvételi megkeresések és a visszavételi értesítések küldésére és megválaszolására vonatkozóan meghatározott eljárást vagy betartani a felelős tagállamba történő átszállítás végrehajtására vonatkozóan meghatározott határidőt, egyedi eltérések kerülnek meghatározásra annak érdekében, hogy a tagállamok szigorú feltételek mellett meghosszabbíthassák a vonatkozó határidőket. Az ilyen vis maior helyzetekkel szembesülő tagállamoknak tájékoztatniuk kell a Bizottságot erről a helyzetről, és pontosan meg kell jelölniük azokat az okokat, amelyek indokolják az eltérés alkalmazását. Az érintett tagállamnak hasonlóképpen tájékoztatnia kell a Bizottságot a vis maior helyzet megszűnéséről, és ezt követően a meghosszabbított határidők már nem alkalmazhatók.

A szolidaritási kötelezettségekre vonatkozóan az (EU) XXX/XXX rendelet [a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendelet] és ezen rendelet által meghatározott határidők meghosszabbítása: amennyiben egy tagállam az adott tagállamban jelentkező vis maior helyzet következtében nem tudja teljesíteni a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendeletjavaslat szerinti szolidaritási mechanizmusban vagy a jelen rendeletben meghatározott kötelezettségeit, a tagállam értesítheti a Bizottságot a helyzetről, és e szolidaritási intézkedések végrehajtásának határidejét legfeljebb hat hónappal meghosszabbíthatja.

Azonnali védelem nyújtása: A 10. cikk arról rendelkezik, hogy azonnali védelmet biztosító jogállást kell nyújtani a lakóhelyüket elhagyni kényszerült azon személyek számára, akik származási országukban fegyveres konfliktus miatt a megkülönböztetés nélküli erőszak kivételesen magas kockázatának vannak kitéve, és nem tudnak visszatérni ebbe a harmadik országba. E cikk alkalmazásának szükségességét és az érintett személyek pontos körét a Bizottság határozza meg egy végrehajtási jogi aktusban. A tagállamok a végrehajtási jogi aktusban meghatározott alkalmazási időszak alatt felfüggeszthetik a nemzetközi védelem iránti kérelmek vizsgálatát, és az adott kritériumoknak megfelelő személyeknek azonnali védelmet biztosíthatnak. E felfüggesztési időszak legfeljebb egy évre hosszabbítható meg, és ezt követően újra meg kell kezdeni a menedékkérelmek vizsgálatát. Mindez

biztosítja az érintett személyek számára a szükséges védelmet, ugyanakkor enyhíti a tagállamra nehezedő nyomást, amely abból ered, hogy egyszerre nagyszámú menedékjog iránti kérelmet kellene megvizsgálnia.

Az azonnali védelemben részesített személyek továbbra is nemzetközi védelmet kérelmező személyek maradnak, de ugyanolyan gazdasági és szociális jogok illetik meg őket, mint amilyeneket az (EU) XXX/XXX rendelet [*a kvalifikációs rendelet*] értelmében a kiegészítő védelemben részesülők élveznek. Az azonnali védelem biztosítása nem mentesíti a tagállamot azon kötelezettség alól, hogy meg kell határoznia, hogy az (EU) XXX/XXX rendelet [*a menekültügy és migráció kezeléséről szóló rendelet*] értelmében mely tagállam felel a kérelem megvizsgálásáért, azonban lehetővé teszi az érintett személy számára, hogy ezzel a jogállással rendelkezzen addig, amíg az említett rendelet szerinti eljárást végre nem hajtják. Amennyiben egy másik tagállamot határoznak meg felelős tagállamként, az említett rendelet szerinti átszállítás végrehajtásakor megszűnik az azonnali védelem. Amennyiben az érintett személyek más tagállamba utaznak, és ott nemzetközi védelemért folyamodnak, a felelős tagállam szintén köteles visszavenni őket az (EU) XXX/XXX rendeletben [*a menekültügy és migráció kezeléséről szóló rendelet*] meghatározottak szerint. Tekintettel arra, hogy e rendeletjavaslat különös szabályokat határoz meg a valamely tagállam területére történő tömeges beáramlás által okozott válság idején alkalmazott áthelyezésre vonatkozóan, és az ilyen áthelyezésre vonatkozó legfontosabb rendelkezéseket e javaslat és a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendeletre irányuló javaslat tartalmazza, a Bizottság vissza kívánja vonni az áthelyezési válságmechanizmus létrehozásáról, valamint az egy harmadik országbeli állampolgár vagy egy hontalan személy által a tagállamok egyikében benyújtott nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározására vonatkozó feltételek és eljárási szabályok megállapításáról szóló, 2013. június 26-i 604/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre irányuló 2015-ös javaslatát²¹.

Tekintettel a nemzetközi védelemre való jogosultsággal kapcsolatos koncepciók és szabályok alakulására, valamint arra, hogy e jogszabály rögzíteni fogja az azonnali védelmet biztosító jogállás válsághelyzetekben történő megadására vonatkozó szabályokat, az átmeneti védelemről szóló irányelvet hatályon kívül kell helyezni. A válságkezelési eszközre vonatkozó javaslat gyorsabb eljárást ír elő azon harmadik országbeli lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek azonnali védelmének biztosítására, akik rendkívüli helyzetnek minősülő fegyveres konfliktus miatt a megkülönböztetés nélküli erőszak magas kockázatának vannak kitéve, és akik nem tudnak visszatérni a származási országukba.

²¹ COM(2015) 450 final.

javaslat

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS RENDELETE

a migrációs és menekültügyi válsághelyzetek és vis maior helyzetek kezeléséről

(EGT-vonatkozású szöveg)

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 78. cikke (2) bekezdésének c), d) és e) pontjára, valamint 79. cikke (2) bekezdésének c) pontjára,

tekintettel az Európai Bizottság javaslatára,

a jogalkotási aktus tervezete nemzeti parlamenteknek való megküldését követően,

tekintettel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményére¹,

tekintettel a Régiók Bizottságának véleményére²,

rendes jogalkotási eljárás keretében,

mivel:

- (1) Az Uniónak a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térségként biztosítani kell a személyek belső határokon történő ellenőrzések alóli mentességét, továbbá a menekültügy, a bevándorlás és a külső határellenőrzés terén a tagállamok közötti szolidaritáson alapuló, a harmadik országbeli állampolgárokkal szemben méltányos közös politikát kell kialakítani.
- (2) Ezért átfogó megközelítésre van szükség a tagállamok közötti kölcsönös bizalom kialakítása érdekében.
- (3) Az átfogó megközelítésnek össze kell hangolnia a menekültügy, a migrációkezelés, a visszatérés, a külső határok védelme, valamint az érintett harmadik országokkal kialakított partnerségek területére vonatkozó politikákat, elismerve, hogy e megközelítés hatékonyságának kulcsa valamennyi elem együttes és integrált módon történő kezelése. Az átfogó megközelítésnek biztosítani kell, hogy az Unió rendelkezzen olyan különös szabályokkal, amelyek lehetővé teszik a migráció hatékony kezelését rendkívüli válsághelyzet hatékony kezelését, ideértve a kötelező szolidaritási mechanizmus aktiválását és a válság megelőzéséhez szükséges összes intézkedés bevezetését is.
- (4) A szükséges megelőző intézkedések bevezetése ellenére sem zárható ki, hogy az Unió és tagállamai által nem befolyásolható körülmények miatt válsághelyzet vagy vis maior helyzet alakul ki a migráció és a menekültügy terén.

¹ HL C , , . o.

² HL C , , . o.

- (5) E rendelet hozzájárul az átfogó megközelítéshez és kiegészíti azt azáltal, hogy meghatározza, a válsághelyzetek kivételes körülményei esetén milyen egyedi eljárások és mechanizmusok alkalmazandók a nemzetközi védelem és a visszatérés terén. Biztosítja különösen a szolidaritás és a felelősség tagállamok közötti igazságos elosztásának elve hatékony alkalmazását, valamint a menekültügyi és kiutasítási eljárásokra vonatkozó érintett szabályok kiigazítását annak érdekében, hogy a tagállamok és az Unió elegendő idővel és szükséges eszközökkel rendelkezzenek az említett eljárások lefolytatásához.
- (6) A határt szabálytalan módon, rövid időn belül átlépő személyek tömeges beáramlása válsághelyzetet idézhet elő egy adott tagállamban. Ez nem csupán az adott tagállamban, hanem az Unió egészében is zavarokat idézhet elő a menekültügyi és a migrációkezelési rendszer működésében a jogellenes mozgások miatt és amiatt, hogy az első belépés szerinti tagállam nem képes a szóban forgó harmadik országbeli állampolgárok nemzetközi védelem iránti kérelmeit feldolgozni. Az ilyen helyzetek kezelését célzó hatékony intézkedések meghozatala érdekében különös szabályokat és mechanizmusokat kell megállapítani.
- (7) A válsághelyzetek mellett a tagállamok olyan előre nem látható, rendellenes és általuk nem befolyásolható helyzetekkel is szembesülhetnek, amelyek következményeit a kellő gondosság ellenére sem lehetett volna elkerülni. Az ilyen vis maior helyzetek lehetetlenné tehetik az (EU) XXX/XXX rendelet [*a menekültügyi eljárásokról szóló rendelet*] és az (EU) XXX/XXX rendelet [*a menekültügy és migráció kezeléséről szóló rendelet*] által a nemzetközi védelem iránti kérelmek nyilvántartásba vételére vagy a nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározására vonatkozó eljárások lefolytatására meghatározott határidők betartását. Annak biztosítása érdekében, hogy a közös menekültügyi rendszer továbbra is hatékonyan és méltányosan működjön, ugyanakkor garantálja a nemzetközi védelem iránti igények kellő időben történő vizsgálatát és a jogbiztonságot, ilyen helyzetekben hosszabb határidőket kell alkalmazni a kérelmek nyilvántartásba vételére, valamint a felelősség megállapításához és a kérelmezőknek a felelős tagállamba történő átszállításához szükséges eljárási lépésekre. Emellett lehetővé kell tenni, hogy a vis maior helyzettel szembesülő tagállamok az ezen rendelet és az (EU) XXX/XXX rendelet [*a menekültügy és migráció kezeléséről szóló rendelet*] által megállapított szolidaritási mechanizmussal összhangban általuk hozandó szolidaritási intézkedéseket szükség esetén hosszabb határidőn belül hajthassák végre.
- (8) Az (EU) XXX/XXX rendelet [*a menekültügy és migráció kezeléséről szóló rendelet*] szerinti, migrációs nyomással járó helyzetekre vonatkozó szolidaritási mechanizmust az említett rendeletben megállapított szolidaritási intézkedések személyi hatályának kiterjesztésével és rövidebb határidők meghatározásával hozzá kell igazítani a válsághelyzetekkel kapcsolatos sajátos szükségletekhez.
- (9) Az egy adott tagállamot érintő intézkedések elfogadása nem sértheti a Tanács azon lehetőségét, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 78. cikkének (3) bekezdése értelmében a Bizottság javaslata alapján átmeneti intézkedéseket fogadjon el abban az esetben, ha valamely tagállam olyan sürgősségi helyzettel szembesül, amelyet harmadik országok állampolgárainak hirtelen beáramlása jellemez.
- (10) A válsághelyzetben lévő tagállamokra nehezedő nyomás enyhítésének gyors elősegítése érdekében az áthelyezés hatályának ki kell terjednie a nemzetközi védelmet kérelmezők valamennyi kategóriájára, beleértve az azonnali védelemben részesülő személyeket, valamint a nemzetközi védelemben részesülő személyeket és

az irreguláris migránsokat is. Továbbá a visszaküldési szponzorálást biztosító tagállamnak át kell szállítania kedvezményezett tagállamból a jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárt, amennyiben az érintett személy visszaküldésére vagy kitoloncolására – az (EU) XXX/XXX rendelet [*a menekültügy és migráció kezeléséről szóló rendelet*] szerinti nyolc hónaptól eltérően – négy hónapon belül nem kerül sor.

- (11) Az (EU) XXX/XXX rendelet [*a menekültügy és migráció kezeléséről szóló rendelet*] által az áthelyezés és a visszaküldési szponzorálás végrehajtására meghatározott eljárási szabályokat alkalmazni kell a szolidaritási intézkedések válsághelyzetben történő megfelelő végrehajtásának biztosítása céljából, ám ezeket az adott helyzet súlyosságának és sürgősségének figyelembevételére érdekében ki kell igazítani.
- (12) Válsághelyzetekben a tagállamoknak szélesebb körű intézkedésekre lehet szükségük a harmadik országbeli állampolgárok tömeges beáramlásának rendezett módon történő kezeléséhez és a jogellenes mozgások megakadályozásához. Ezeknek az intézkedéseknek magukban kell foglalniuk a válságkezelési menekültügyi eljárás és a válságkezelési kiutasítási eljárás alkalmazását.
- (13) Annak érdekében, hogy a tagállamok válsághelyzetekben képesek legyenek kezelni a nemzetközi védelem iránti kérelmek nagy számát, hosszabb határidőt kell megállapítani az ilyen válsághelyzetek során benyújtott nemzetközi védelem iránti kérelmek nyilvántartásba vételére vonatkozóan. E határidő-meghosszabbítás nem érinti a kérelmezőknek az Európai Unió Alapjogi Chartája által garantált jogait.
- (14) Annak érdekében, hogy a tagállamok számára biztosítható legyen a kellő rugalmasság, amikor menedékkjog kérelmezésére irányuló szándékukat jelző migránsok jelentős beáramlásával szembesülnek, az (EU) XXX/XXX rendelet [*a menekültügyi eljárásokról szóló rendelet*] 41. cikkében megállapított, határon folytatott eljárás alkalmazását ki kell bővíteni, és válságkezelési menekültügyi eljárás keretében lehetővé kell tenni a tagállamoknak, hogy határon folytatott eljárás keretében a kérelem érdeméről is határozatot hozhassanak azokban az esetekben, amikor a kérelmező olyan harmadik ország állampolgára, vagy hontalan személyek esetében korábban olyan harmadik országban rendelkezett szokásos tartózkodási hellyel, amelynek tekintetében a nemzetközi védelmet biztosító határozatok aránya az Unió egészében 75 % vagy annál alacsonyabb. Tehát a határon folytatott válsághelyzeti eljárás alkalmazása során a tagállamoknak továbbra is alkalmazniuk kell az (EU) XXX/XXX rendelet [*a menekültügyi eljárásokról szóló rendelet*] 41. cikkében előírt határon folytatott eljárást, ám a határon folytatott eljárás alkalmazását kiterjeszthetik azokra a személyekre, akik olyan harmadik országok állampolgárai, amelyek tekintetében az EU egész területét nézve az átlagos elismerési arány meghaladja a 20 %-ot, ám nem éri el a 75 %-ot.
- (15) Alkalmazni kell a harmadik országbeli állampolgárra vonatkozóan az (EU) XXX/XXX rendeletben [*az előszűrésről szóló rendelet*] megállapított szabályok szerinti előszűrést, lehetővé téve az ötnapos határidő további öt nappal történő meghosszabbítását, az említett rendelet szerint.
- (16) Válsághelyzetben a menekültügyi rendszert érintő esetleges nyomásra való tekintettel a tagállamoknak lehetővé kell tenni, hogy az (EU) XXX/XXX rendelet [*a menekültügyi eljárásokról szóló rendelet*] 41. cikkének (11) bekezdésében és (13) bekezdésében meghatározottaknál hosszabb ideig ne engedélyezzék a határon folytatott eljárás hatálya alá tartozó kérelmezőknek a területükre való belépést. Az eljárásokat azonban a lehető leghamarabb be kell fejezni, és az érintett időtartam

mindenesetre legfeljebb további nyolc héttel hosszabbítható meg; ha az említett eljárások a meghosszabbított határidő lejártáig nem fejezhetők be, engedélyezni kell a kérelmezőknek a tagállam területére való belépést a nemzetközi védelemre irányuló eljárás befejezése céljából.

- (17) A válságkezelési kiutasítási eljárásnak úgy kell segítenie azon jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok visszaküldését, akiknek a kérelmét a válságkezelési menekültügyi eljárás során elutasították, és akiknek nincs joguk a tagállamban maradni és ez nincs számukra engedélyezve, hogy válsághelyzetben biztosítja a kiutasítási eljárások kellő gondossággal történő lefolytatásához szükséges eszközöket és elegendő időkeretet nyújt az illetékes nemzeti hatóságok számára. A válsághelyzetekre való hatékony reagálás lehetővé tétele érdekében a válsághelyzeti kiutasítási eljárást az (EU) XXX/XXX rendelet [*a menekültügyi eljárásokról szóló rendelet*] 41. cikkében említett, határon folytatott eljárás hatálya alá tartozó azon kérelmezőkre, harmadik országbeli állampolgárokra és hontalan személyekre is alkalmazni kell, akiknek a kérelmét azon bizottsági határozat elfogadása előtt utasították el, amely kimondja, hogy a tagállam válsághelyzettel szembesül, és akiknek ezen határozat elfogadását követően nincs joguk az érintett tagállamban maradni és ez nincs számukra engedélyezve.
- (18) A válsághelyzeti kiutasítási eljárás alkalmazásakor nem szabad engedélyezni az érintett tagállam területére való belépést azon jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok vagy hontalan személyek számára, akiknek nincs joguk a tagállamok területén maradni és ez nincs számukra engedélyezve, továbbá annak érdekében, hogy a hatóságok képesek legyenek megbirkózni a válsághelyzettel és lefolytatni a kiutasítási eljárásokat, e személyeket hosszabb ideig lehet az (EU) XXX/XXX rendelet [*a menekültügyi eljárásokról szóló rendelet*] 41a. cikkének (2) bekezdésében említett helyszíneken tartani, mint a szóban forgó cikkben meghatározott időszak; e célból a visszaküldés végrehajtására irányuló határon folytatott eljárás tekintetében az (EU) XXX/XXX rendelet [*a menekültügyi eljárásokról szóló rendelet*] 41a. cikkének (2) bekezdésében megállapított legfeljebb 12 hetes időtartam további, nyolc hetet meg nem haladó időtartammal meghosszabbítható. Ezalatt az időszak alatt lehetővé kell tenni a jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok őrizetben tartását az (EU) XXX/XXX rendelet [*a menekültügyi eljárásokról szóló rendelet*] 41a. cikkének (5) és (6) cikkének alkalmazásával, amennyiben tiszteletben tartják az őrizetre vonatkozóan az (EU) XXX irányelvben [*átdolgozott visszatérési irányelv*] megállapított garanciákat és feltételeket, beleérve minden egyes eset egyedi elbírálását, az őrizetre vonatkozó bírósági ellenőrzést, valamint a megfelelő körülmények közötti őrizetet.
- (19) A válsághelyzet megfelelő kezelésének lehetővé tétele és a menekültügyi és kiutasítási eljárás megfelelő kiigazításának biztosítása érdekében a Bizottságnak végrehajtási határozat útján engedélyeznie kell az érintett tagállamok számára – azok indokolással ellátott kérelmére – a releváns eltérési szabályok alkalmazását. E végrehajtási határozat engedélyezheti egy vagy több kérelmező tagállam számára a releváns szabályoktól való eltérést.
- (20) A Bizottságnak meg kell vizsgálnia a tagállam által benyújtott, indokolással ellátott kérelmet, figyelembe véve az (EU) XXX/XXX rendelet [*a Menekültügyi Ügynökségről szóló rendelet*], és az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/1896

rendelete³ alapján gyűjtött megalapozott információkat, valamint az (EU) XXX/XXX rendeletben [*a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendelet*)] említett migrációkezelési jelentést.

- (21) Annak érdekében, hogy a tagállamok számára több időt nyújtson a válsághelyzet kezeléséhez, ugyanakkor hatékony és minél gyorsabb hozzáférést biztosítson a releváns eljárásokhoz és jogokhoz, a Bizottságnak hat hónapra engedélyeznie kell a válságkezelési menekültügyi eljárás és a válságkezelési kiutasítási eljárás alkalmazását, és ez az időszak legfeljebb egy évre meghosszabbítható. Az érintett időszak lejártá után a válsághelyzeti menekültügyi és kiutasítási eljárásokra vonatkozó meghosszabbított határidők nem alkalmazandók a nemzetközi védelem iránti új kérelmekre.
- (22) Ugyanezen okokból a Bizottságnak engedélyeznie kell az eltérési szabályok alkalmazását a nyilvántartásba vételre vonatkozó, legfeljebb négy hetes határidő tekintetében, mely időszak az érintett tagállam által benyújtott új indokolással ellátott kérelem alapján meghosszabbítható. Az alkalmazás teljes időtartama azonban nem haladhatja meg a tizenkét hetet.
- (23) Válsághelyzetben a tagállamok számára lehetővé kell tenni a nemzetközi védelem iránti kérelmek vizsgálatának felfüggesztését azokban az esetekben, amikor ezeket olyan harmadik országbeli lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek nyújtják be, akik nem tudnak visszatérni származási országukba, ahol rendkívüli helyzetnek minősülő fegyveres konfliktus miatt a megkülönböztetés nélküli erőszak magas kockázatának lennének kitéve. Ilyen esetben az említett személyek számára azonnali védelmet biztosító jogállást kell adni. A tagállamoknak a felfüggesztéstől számított egy éven belül folytatniuk kell az érintett kérelmek vizsgálatát.
- (24) Az azonnali védelemben részesített személyek továbbra is nemzetközi védelmet kérelmező személyeknek minősülnek, tekintettel a nemzetközi védelem iránti, függőben lévő kérelmükre az (EU) XXX/XXX rendelet [*a menekültügyi eljárásokról szóló rendelet*] és az (EU) XXX/XXX rendelet [*a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendelet*] értelmében.
- (25) A tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy az azonnali védelmet biztosító jogállásban részesülő személyek ténylegesen élhessenek mindazon jogokkal, amelyeket az (EU) XXX/XXX rendelet [*a kvalifikációs rendelet*] határoz meg a kiegészítő védelemben részesülő személyek számára, azokkal megegyező módon.
- (26) Az azonnali védelemben részesülő személyek által benyújtott, nemzetközi védelem iránti kérelmek megfelelő értékelésének elvégzése érdekében a menekültügyi eljárásokat legkésőbb az ilyen eljárások felfüggesztésétől számított egy év elteltével folytatni kell.
- (27) A 2001/55/EK tanácsi irányelv⁴ elfogadása óta a nemzetközi védelemben részesülő személyek jogosultként való elismerésére vonatkozó szabályok jelentős változáson

³ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/1896 rendelete (2019. november 13.) az Európai Határ- és Parti Őrségről, valamint az 1052/2013/EU és az (EU) 2016/1624 rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 295., 2019.11.14., 1. o.).

⁴ A Tanács 2001/55/EK irányelve (2001. július 20.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek tömeges beáramlása esetén nyújtandó átmeneti védelem minimumkövetelményeiről, valamint a tagállamok e személyek befogadása és a befogadás következményeinek viselése tekintetében tett erőfeszítései közötti egyensúly előmozdítására irányuló intézkedésekről (HL L 212., 2001.8.7., 12. o.).

mentek keresztül. Tekintettel arra, hogy ez a rendelet szabályokat határoz meg a harmadik országokból érkező, lakóhelyüket elhagyni kényszerült, származási országukban visszatérni képtelen személyek számára válsághelyzet esetén nyújtott, azonnali védelmet biztosító jogállás megadására vonatkozóan, és különös szabályokat állapít meg az e személyekkel kapcsolatos szolidaritásra vonatkozóan, a 2001/55/EK irányelvet hatályon kívül kell helyezni.

- (28) Különös szabályokat kell megállapítani a vis maior helyzetekre vonatkozóan annak érdekében, hogy a tagállamok az (EU) XXX/XXX rendeletben [*a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendelet*] meghatározott határidőket szigorú feltételek mellett meghosszabbíthassák, ha e határidőket a rendkívüli helyzet miatt nem lehet betartani. Ilyen határidő-meghosszabbítást kell alkalmazni az átvételi megkeresések és a visszavételi értesítések küldésére és megválaszolására vonatkozó határidők, valamint a kérelmezőnek a felelős tagállamba történő átszállítására vonatkozó határidő esetében.
- (29) Különös szabályokat kell megállapítani a vis maior helyzetekre vonatkozóan annak érdekében is, hogy a tagállamok az (EU) XXX/XXX rendeletben [*a menekültügyi eljárásokról szóló rendelet*] a nemzetközi védelem iránti kérelmek nyilvántartásba vételére vonatkozóan meghatározott határidőket szigorú feltételek mellett meghosszabbíthassák. Ezekben az esetekben a nemzetközi védelem iránti kérelmeket az érintett tagállamnak legkésőbb a benyújtásuktól számított négy héttel nyilvántartásba kell venniük.
- (30) Az ilyen vis maior helyzetekben az érintett tagállamnak értesítenie kell a Bizottságot, és adott esetben a többi tagországot arról, hogy alkalmazni kívánja az említett határidőkre vonatkozó eltéréseket, továbbá pontosan meg kell jelölnie az alkalmazást alátámasztó okokat, akárcsak az alkalmazás időtartamát.
- (31) Az olyan vis maior helyzetekben, amelyek lehetetlenné teszik valamely tagállam számára, hogy az (EU) XXX/XXX rendeletben [*a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendelet*], valamint ezen rendeletben megállapított határidőn belül teljesítse a szolidaritási intézkedések végrehajtására vonatkozó kötelezettségeit, lehetővé kell tenni a tagállam számára, hogy értesítse a Bizottságot és a többi tagállamot azon pontos okokról, amelyek miatt úgy ítéli meg, hogy ilyen helyzettel szembesül, és azt, hogy meghosszabbítsa a szolidaritási intézkedések meghozatalára vonatkozó határidőket.
- (32) Ha egy tagállam már nem szembesül vis maior helyzettel, haladéktalanul értesítenie kell a Bizottságot és adott esetben a többi tagállamot e helyzet megszűnéséről. Az (EU) XXX/XXX rendelet [*a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendelet*] rendelkezéseitől eltérő határidők nem alkalmazandók a szóban forgó értesítés időpontját követően benyújtott új nemzetközi védelem iránti kérelmek, vagy azon jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok vagy hontalan személyek tekintetében, akik esetében ezen időpontot követően állapították meg a jogellenes tartózkodás tényállását. Az ilyen értesítést követően meg kell kezdeni az (EU) XXX/XXX rendeletben [*a menekültügyi eljárásokról szóló rendelet*] megállapított határidők alkalmazását.
- (33) Azon tagállamok számára, amelyek szolidaritási intézkedésként áthelyezést hajtanak végre, pénzügyi támogatást kell nyújtani az uniós költségvetésből.

- (34) E rendelet végrehajtása egységes feltételeinek biztosítása érdekében a Bizottságra végrehajtási hatásköröket kell ruházni. Ezeket a végrehajtási hatásköröket a 182/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletnek⁵ megfelelően kell gyakorolni.
- (35) Vizsgálóbizottsági eljárást kell alkalmazni a szolidaritási intézkedések válsághelyzetek esetén történő elfogadása esetében az eltérési eljárási szabályok alkalmazásának engedélyezésére, valamint az azonnali védelmet biztosító jogállás megadásának megkezdésére vonatkozóan.
- (36) A tagállamokban jelentkező válsághelyzet miatt előálló, kellően indokolt, rendkívül sürgős esetben a Bizottságnak azonnal alkalmazandó végrehajtási jogi aktusokat kell elfogadnia.
- (37) E rendelet tiszteletben tartja az alapvető jogokat és figyelemmel van az Európai Unió Alapjogi Chartájában elismert elvekre, különös tekintettel az emberi méltóság tiszteletben tartására, az élethez való jogra, a kínzás és az embertelen vagy megalázó bánásmód és büntetés tilalmára, a menedékjogra, továbbá a kitoloncolással, a kiutasítással és a kiadatással szembeni védelemre. A rendeletet a Chartával, az uniós jog általános elveivel, valamint a nemzetközi joggal összhangban kell végrehajtani, ideértve a menekültek védelmét, az emberi jogokra vonatkozó kötelezettséget és a visszaküldés tilalmát.
- (38) Az Európai Unióról szóló szerződéshez és az EUMSZ-hez csatolt, Dánia helyzetéről szóló 22. jegyzőkönyv 1. és 2. cikke értelmében Dánia nem vesz részt ennek a rendeletnek az elfogadásában, az rá nézve nem kötelező és nem alkalmazandó. Tekintettel arra, hogy e rendelet 8. cikke az Európai Közösség és Dánia között a Dániában vagy az Európai Unió egy másik tagállamában benyújtott menedékjog iránti kérelem elbírálásáért felelős állam meghatározására vonatkozó feltételek és eljárási szabályok megállapításáról, valamint a dublini egyezmény hatékony alkalmazása érdekében az ujjlenyomatok összehasonlítására irányuló „Eurodac” létrehozásáról létrejött megállapodás⁶ 3. cikke szerinti módosításnak minősül, Dániának a módosítások elfogadásakor vagy az azt követő 30 napon belül értesítenie kell a Bizottságot döntéséről, hogy az ilyen módosításokat végrehajtja-e, vagy sem.
- (39) [Az EUSZ-hez és az EUMSZ-hez csatolt, az Egyesült Királyságnak és Írországnak a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség tekintetében fennálló helyzetéről szóló 21. jegyzőkönyv 3. cikkének megfelelően Írország bejelentette, hogy részt kíván venni ennek a rendeletnek az elfogadásában és alkalmazásában.]

VAGY

- (40) [Az EUSZ-hez és az EUMSZ-hez csatolt, az Egyesült Királyságnak és Írországnak a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség tekintetében fennálló helyzetéről szóló 21. jegyzőkönyv 1. és 2. cikkével összhangban, az említett jegyzőkönyv 4. cikkének sérelme nélkül, Írország nem vesz részt ennek a rendeletnek az elfogadásában, az rá nézve nem kötelező és nem alkalmazandó.]
- (41) Izland és Norvégia tekintetében e rendelet 8. cikke az Európai Közösség és az Izlandi Köztársaság, valamint a Norvég Királyság között a tagállamok egyikében, illetve

⁵ Az Európai Parlament és a Tanács 182/2011/EU rendelete (2011. február 16.) a Bizottság végrehajtási hatásköreinek gyakorlására vonatkozó tagállami ellenőrzési mechanizmusok szabályainak és általános elveinek megállapításáról (HL L 55., 2011.2.28., 13. o.).

⁶ HL L 66., 2008.3.8., 38. o.

Izlandon vagy Norvégiában benyújtott menedékjog iránti kérelem megvizsgálására illetékes állam meghatározására vonatkozó kritériumokról és mechanizmusokról létrejött megállapodás⁷ mellékletének tárgykörébe tartozó új jogszabálynak minősül.

- (42) Svájc tekintetében e rendelet 8. cikke az Európai Közösség és a Svájci Államszövetség között, a tagállamban vagy Svájcban benyújtott menedékjog iránti kérelem megvizsgálásáért felelős állam meghatározására vonatkozó feltételek és eljárási szabályok megállapításáról létrejött megállapodás⁸ 1. cikkében szereplő rendelkezéseket módosító vagy kiegészítő jogi aktusnak vagy intézkedésnek minősül.
- (43) Liechtenstein tekintetében e rendelet 8. cikke az Európai Közösség és a Svájci Államszövetség között, a tagállamban vagy Svájcban benyújtott menedékjog iránti kérelem megvizsgálásáért felelős állam meghatározására vonatkozó feltételek és eljárási szabályok megállapításáról létrejött megállapodás 1. cikkében szereplő rendelkezéseket módosító vagy kiegészítő jogi aktusnak vagy intézkedésnek minősül, mely cikkekre az Európai Közösség, a Svájci Államszövetség és a Liechtensteini Hercegség közötti, a Liechtensteini Hercegségnek az Európai Közösség és a Svájci Államszövetség közötti, a tagállamban vagy Svájcban benyújtott menedékjog iránti kérelem megvizsgálásáért felelős állam meghatározására vonatkozó feltételek és eljárási szabályok megállapításáról szóló megállapodáshoz való csatlakozásáról szóló jegyzőkönyv⁹ 3. cikke hivatkozik,

ELFOGADTA EZT A RENDELETET:

I. FEJEZET – ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

1. cikk

Tárgy

- (1) Ez a rendelet az Unión belüli migrációs és menekültügyi válsághelyzetek és vis maior helyzetek kezeléséről szól, és az (EU) XXX/XXX rendelet [*a menekültügyi és a migráció kezeléséről szóló rendelet*], az (EU) XXX/XXX rendelet [*a menekültügyi eljárásokról szóló rendelet*], valamint az (EU) XXX irányelv [*az átdolgozott visszatérési irányelv*] által meghatározott szabályoktól eltérő különös szabályokról rendelkezik.
- (2) E rendelet alkalmazásában válsághelyzet:
- a) olyan rendkívüli helyzet, amelyet a valamely tagállamba irregulárisan érkező vagy a kutatási-mentési műveleteket követően a területén partra szállított harmadik országbeli állampolgárok vagy hontalan személyek olyan tömeges beáramlása jellemez, amelynek– az érintett tagállam lakosságához és GDP-jéhez viszonyított – mértéke és jellege működésképtelenné teszi a tagállam menekültügyi, befogadási vagy visszaküldési rendszerét, továbbá súlyos következményekkel járhat a közös európai menekültügyi rendszer vagy az (EU) XXX/XXX rendeletben [*a menekültügyi és a migráció kezeléséről szóló rendeletben*] meghatározott közös keret működésére nézve, vagy
- b) az ilyen helyzet közvetlen veszélye.

⁷ HL L 93., 2001.4.3., 40. o.

⁸ HL L 53., 2008.2.27., 5. o.

⁹ HL L 160., 2011.6.18., 37. o.

II. FEJEZET – SZOLIDARITÁSI MECHANIZMUS

2. cikk

Szolidaritás válsághelyzetekben

- (1) Az 1. cikk (2) bekezdésének a) pontjában meghatározott válsághelyzetekben a valamely tagállam számára történő szolidaritási hozzájárulások biztosítása céljából értelemszerűen az (EU) XXX/XXX rendelet [*a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendelet*] IV. része alkalmazandó, kivéve 45. cikke (1) bekezdésének d) pontját, 47. cikkét, 48. cikkét, 49. cikkét, 51. cikke (3) bekezdése b) pontjának iii. alpontját és (4) bekezdését, 52. cikkének (2) és (5) bekezdését, valamint 53. cikke (2) bekezdésének második és harmadik albekezdését.
- (2) Az 50. cikk (3) bekezdésétől eltérve a szóban forgó bekezdésben említett értékelés az érintett tagállamban a megelőző [egy] hónapban fennálló helyzetre vonatkozik.
- (3) Az (EU) XXX/XXX rendelet [*a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendelet*] 51. cikkének (1) bekezdésétől, 53. cikkének (3) bekezdésétől és 53. cikkének (1) bekezdésétől eltérve, a felsorolt rendelkezésekben meghatározott határidők egy hétre csökkennek.
- (4) Az (EU) XXX/XXX rendelet [*a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendelet*] 51. cikkének (2) bekezdésétől eltérve, az ott említett jelentés feltünteti, hogy az érintett tagállam az e rendelet 1. cikke (2) bekezdésének a) pontja szerinti válsághelyzetben van-e.
- (5) Az (EU) XXX/XXX rendelet [*a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendelet*] 51. cikke (3) bekezdése b) pontjának ii. alpontjától, 51. cikke (1) bekezdésétől és 52. cikke (3) bekezdésének első albekezdésétől, valamint 53. cikke (3) bekezdésének a) pontjától eltérve az áttelepítés nem csupán az említett rendelet 45. cikke (1) bekezdésének a) és c) pontjában említett személyekre terjed ki, hanem a 45. cikk (2) bekezdésének a) és b) pontjában említett személyekre is.
- (6) Az (EU) XXX/XXX rendelet [*a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendelet*] 54. cikkétől eltérve az említett cikkben meghatározott képlet szerint kiszámított részesedés az említett rendelet 45. cikke (2) bekezdésének a) és b) pontjában meghatározott intézkedésekre is alkalmazandó.
- (7) Az (EU) XXX/XXX rendelet [*a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendelet*] 55. cikkének (2) bekezdésétől eltérve az ott meghatározott határidő négy hónapban kerül meghatározásra.

III. FEJEZET – MENEKÜLTÜGYI ÉS KIUTASÍTÁSI ELJÁRÁSOK VÁLSÁGHELYZETBEN

3. cikk

Feltételek és eljárási rendelkezések

- (1) Amennyiben egy tagállam úgy ítéli meg, hogy az 1. cikk (2) bekezdésében említett válsághelyzettel szembesül, az érintett tagállam indokolással ellátott kérelmet nyújt be a Bizottsághoz abból a célból, hogy szükség szerint alkalmazza a 4., 5. vagy 6. cikkben megállapított szabályokat.
- (2) Amennyiben a Bizottság a (8) bekezdés szerint elvégzett vizsgálat alapján úgy ítéli meg, hogy a kérelem indokolt, végrehajtási határozat útján felhatalmazza az érintett tagállamot a 4., 5. vagy 6. cikkben megállapított eltérési szabályok alkalmazására.
- (3) A (2) bekezdésben említett végrehajtási határozatot a kérelem benyújtásától számított tíz napon belül el kell fogadni, és abban meg kell határozni azt a dátumot, amelytől kezdve alkalmazhatók a 4., 5. vagy 6. cikkben megállapított szabályok, valamint alkalmazásuk időtartamát is.
- (4) A Bizottság a 4. és 5. cikkben megállapított szabályok alkalmazását hat hónapra engedélyezheti. Ez az időszak legfeljebb egy évre meghosszabbítható.
- (5) A Bizottság a 6. cikkben megállapított szabályok alkalmazását legfeljebb négy hétre engedélyezheti. Ha egy tagállam szükségesnek tartja a 6. cikkben megállapított szabályok alkalmazásának további meghosszabbítását, legkésőbb öt nappal a négyhetes időszak lejártá indokolással ellátott kérelmet nyújt be a Bizottsághoz. A Bizottság a 6. cikkben megállapított szabályok alkalmazásának meghosszabbítását legfeljebb további négy hétre engedélyezheti, amely egy alkalommal megújítható. Az alkalmazás teljes időtartama nem haladhatja meg a 12 hetet, beleértve – a (8) bekezdés alkalmazása esetén – a (2) bekezdésben említett végrehajtási határozat elfogadását megelőző időszakot is.
- (6) A (2) bekezdésben említett végrehajtási határozatot a 11. cikk (1) bekezdésében említett eljárás szerint kell elfogadni.
- (7) Az (1) bekezdésben említett kérelem benyújtásakor az érintett tagállam értesítheti a Bizottságot, hogy megítélése szerint a 6. cikkben megállapított szabályok alkalmazását már a szóban forgó kérelem Bizottság általi vizsgálatának lezárása előtt meg kell kezdeni. Ebben az esetben az érintett tagállam – e cikk (3) bekezdésétől eltérve – a 6. cikkben meghatározott szabályokat a kérelem benyújtását követő naptól kezdve alkalmazhatja 15 napot meg nem haladó időtartamra. A tagállam a kérelemben feltünteti azokat az indokokat, amelyekből kifolyólag azonnali intézkedésre van szükség.
- (8) A Bizottság az (1) bekezdés szerinti indokolással ellátott kérelmet vagy a (7) bekezdés szerinti értesítést megalapozott információk – különösen a Bizottság által a migrációval kapcsolatos felkészültségi és válságkezelési uniós mechanizmus (migrációs felkészültségi és válságkezelési terv) szerint, valamint az Európai Menekültügyi Támogatási Hivatal (EASO) által a 439/2010/EU rendelet¹⁰ szerint, az

¹⁰

Az Európai Parlament és a Tanács 439/2010/EU rendelete (2010. május 19.) az Európai Menekültügyi Támogatási Hivatal létrehozásáról (HL L 132., 2010.5.29., 11. o.).

Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökség által az (EU) 2019/1896 rendelet szerint gyűjtött információk, valamint az (EU) XXX/XXX rendelet [*a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendelet*] 6. cikkében említett migrációkezelési jelentés – alapján vizsgálja meg.

4. cikk

Válságkezelési menekültügyi eljárás

- (1) Az 1. cikk (2) bekezdése szerinti válsághelyzetben és a 3. cikkben megállapított eljárásokkal összhangban a tagállamok az említett cikk alkalmazási időszaka alatt benyújtott kérelmek tekintetében eltérhetnek az (EU) XXX/XXX rendelet [*a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendelet*] 41. cikkétől a következők szerint:
 - a) Az (EU) XXX/XXX rendelet [*a menekültügyi eljárásokról szóló rendelet*] 41. cikke (2) bekezdésének b) pontjától eltérve a tagállamok – az (EU) XXX/XXX rendelet [*a menekültügyi eljárásokról szóló rendelet*] 41. cikkének (1) bekezdésben említett eseteken túlmenően – hozhatnak határozatot a határon folytatott eljárás során a kérelem érdeméről azokban az esetekben, amikor a kérelmező olyan harmadik ország állampolgára, vagy hontalan személyek esetében korábban olyan harmadik országban rendelkezett szokásos tartózkodási hellyel, amelynek tekintetében a rendelkezésre álló legfrissebb éves, uniós szintű átlagos Eurostat-adatok szerint az eljáró hatóság által hozott, nemzetközi védelmet biztosító határozatok aránya 75 % vagy annál alacsonyabb.
 - b) Az (EU) XXX/XXX rendelet [*a menekültügyi eljárásokról szóló rendelet*] 41. cikkének (11) és (13) bekezdésétől eltérve a kérelmek vizsgálatára irányuló, határon folytatott eljárásra vonatkozóan az említett cikkben meghatározott maximális időtartam legfeljebb további nyolc héttel meghosszabbítható. Ezen időszakot követően a kérelmező számára engedélyezni kell, hogy a nemzetközi védelemre vonatkozó eljárás lezárása céljából belépjen a tagállam területére.

5. cikk

Válságkezelési kiutasítási eljárás

- (1) Az 1. cikk (2) bekezdése szerinti válsághelyzetben és a 3. cikkben megállapított eljárásokkal összhangban a tagállamok az alábbiak szerint eltérhetnek az (EU) XXX/XXX rendelet [*a menekültügyi eljárásokról szóló rendelet*] 41a. cikkétől azon jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok vagy hontalan személyek esetében, akiknek a kérelmét a 4. cikk alapján válságkezelési menekültügyi eljárás során elutasították, és akiknek nincs joguk a tagállamban maradni és ez nincs számukra engedélyezve:
 - a) Az (EU) XXX/XXX rendelet [*a menekültügyi eljárásokról szóló rendelet*] 41a. cikkének (2) bekezdésétől eltérve legfeljebb további nyolc héttel meghosszabbítható azon maximális időtartam, ameddig a harmadik országbeli állampolgárok vagy hontalan személyek az említett cikkben megjelölt helyszíneken tarthatók;

- b) Az (EU) XXX/XXX rendelet [*a menekültügyi eljárásokról szóló rendelet*] 41a. cikkének (7) bekezdésétől eltérve az őrizetnek az említett cikkben meghatározott időtartama nem haladhatja meg az a) pontban említett időtartamot;
- c) Az (EU) XXX irányelv [*az átdolgozott visszatérési irányelv*] 6. cikkének (2) bekezdésében meghatározott eseteken túlmenően abban az esetben, ha az (EU) XXX irányelv [*az átdolgozott visszatérési irányelv*] 6. cikke (1) bekezdésének f) pontjában említett feltétel teljesül, vagy ha a kérelmező, érintett harmadik országbeli állampolgár vagy hontalan személy nyilvánvalóan és tartósan nem tesz eleget az említett irányelv 7. cikkében megállapított együttműködési kötelezettségének, a tagállamok megállapítják, hogy az adott egyedi esetben – az ellenkező bizonyításáig – vélelmezhető a szökés veszélye.
- (2) Az (1) bekezdés azon kérelmezőkre, harmadik országbeli állampolgárookra vagy hontalan személyekre is alkalmazandó, akik az (EU) XXX/XXX rendelet [*a menekültügyi eljárásokról szóló rendelet*] 41. cikkében említett eljárás hatálya alá tartoznak, kérelmüket az ezen rendelet 3. cikkével összhangban meghozott határozat Bizottság általi elfogadását megelőzően elutasították, és ezen határozat elfogadását követően nincs joguk az érintett tagállamban maradni és ez nincs számukra engedélyezve.

6. cikk

A nemzetközi védelem iránti kérelmek nyilvántartásba vétele válsághelyzetekben

Az 1. cikk (2) bekezdésének a) pontja szerinti válsághelyzetben és a 3. cikkben megállapított eljárásokkal összhangban az említett cikk alkalmazási időszaka alatt benyújtott kérelmeket az (EU) XXX/XXX rendelet [*a menekültügyi eljárásokról szóló rendelet*] 27. cikkétől eltérően a benyújtás napjától számított legfeljebb négy héten belül kell nyilvántartásba venni.

IV. FEJEZET – HATÁRIDŐK VIS MAIOR ESETÉN

7. cikk

*Az (EU) XXX/XXX rendelet [*a menekültügyi eljárásokról szóló rendelet*] által a nyilvántartásba vételre vonatkozóan meghatározott határidők meghosszabbítása*

- (1) Ha egy tagállam olyan vis maior helyzettel szembesül, amely lehetetlenné teszi az (EU) XXX/XXX rendelet [*a menekültügyi eljárásokról szóló rendelet*] 27. cikkében meghatározott határidők betartását, az érintett tagállam értesíti a Bizottságot. Ezen értesítést követően az (EU) XXX/XXX rendelet [*a menekültügyi eljárásokról szóló rendelet*] 27. cikkétől eltérve az érintett tagállam a kérelmeket a benyújtásuktól számított legfeljebb négy héten belül veheti nyilvántartásba. Az értesítésben az érintett tagállam pontosan megjelöli azokat az okokat, amelyek miatt úgy ítéli meg, hogy alkalmazni kell ezt a bekezdést, továbbá feltünteti az alkalmazás időtartamát.
- (2) Ha az (1) bekezdésben említett tagállam már nem szembesül a szóban forgó bekezdésben említett olyan vis maior helyzettel, amely lehetetlenné teszi az (EU) XXX/XXX rendelet [*a menekültügyi eljárásokról szóló rendelet*] 27. cikkében meghatározott határidők betartását, az érintett tagállam a lehető leghamarabb értesíti

a Bizottságot e helyzet megszűnéséről. Ezen értesítést követően az (1) bekezdésben meghatározott meghosszabbított határidő már nem alkalmazandó.

8. cikk

Az (EU) XXX/XXX rendelet [a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendelet] által meghatározott határidők meghosszabbítása

- (1) Ha egy tagállam olyan vis maior helyzettel szembesül, amely lehetetlenné teszi az (EU) XXX/XXX rendelet [a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendelet] 29., 30., 31. és 35. cikkében meghatározott határidők betartását, az érintett tagállam értesíti a többi tagállamot és a Bizottságot. Ezen értesítésben pontosan meg kell jelölni azokat az okokat, amelyek miatt a tagállam úgy ítéli meg, hogy alkalmazni kell ezt a bekezdést. Ezen értesítést követően az említett rendelet 29., 30., 31. és 35. cikkétől eltérve az érintett tagállam:
 - a) a kérelem nyilvántartásba vételének napjától számított négy hónapon belül a 29. cikk szerinti átvételi megkeresést nyújt be;
 - b) a megkeresés kézhezvételétől számított két hónapon belül válaszol a 30. cikk szerinti átvételi megkeresésre;
 - c) az Eurodac-talalat kézhezvételétől számított egy hónapon belül a 31. cikk szerinti visszavételi értesítést nyújt be, vagy az ilyen értesítés kézhezvételét a kézhezvételétől számított egy hónapon belül visszaigazolja;
 - d) az átvételi megkeresés elfogadásától, a visszavételi értesítés más tagállam általi visszaigazolásától, vagy az említett rendelet 33. cikke (3) bekezdésének megfelelő halasztó hatály esetén az átszállítási határozatra irányuló fellebbezéssel vagy felülvizsgálattal kapcsolatos jogerős határozattól számított egy éven belül végrehajtja a 35. cikkben említett átszállítást.
- (2) Ha az (1) bekezdésben említett tagállam nem tartja be az (1) bekezdés a), b) és d) pontjában meghatározott határidőket, a nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért való, az (EU) XXX/XXX rendelet [a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendelet] szerinti felelősség e tagállamot illeti vagy e tagállamra száll át.
- (3) Ha egy tagállam olyan vis maior helyzettel szembesül, amely lehetetlenné teszi számára az (EU) XXX/XXX rendelet [a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendelet] értelmében a felelősségi körébe tartozó személyek fogadását, értesíti erről a többi tagállamot és a Bizottságot, pontosan megjelölve az ezt lehetetlenné tevő okokat. Ezekben az esetekben a megkereső vagy az értesítő tagállam csak akkor hajtja végre az átszállítást, amikor a felelős tagállam már nem szembesül vis maior helyzettel. Amennyiben a vis maior helyzet tartós fennállása miatt vagy bármely más ok miatt az átszállításra nem kerül sor az átvételi megkeresés elfogadásától, a visszavételi értesítés más tagállam általi visszaigazolásától, vagy az említett rendelet 33. cikke (3) bekezdésének megfelelő halasztó hatály esetén az átszállítási határozatra irányuló fellebbezéssel vagy felülvizsgálattal kapcsolatos jogerős határozattól számított egy éven belül, az (EU) XXX/XXX rendelet [a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendelet] 35. cikkétől eltérve a felelős tagállam mentesül az érintett személy átvételére vagy visszavételére vonatkozó kötelezettségei alól, és a felelősség a megkereső vagy értesítő tagállamra száll át.

- (4) Ha egy tagállam már nem szembesül az (1) és (3) bekezdésben említett olyan vis maior helyzettel, amely lehetetlenné teszi számára az (EU) XXX/XXX rendelet [*a menekültügyi eljárásokról szóló rendelet*] 29. 30., 31, és 35. cikkében meghatározott határidők betartását vagy az említett rendelet értelmében a felelősségi körébe tartozó személyek fogadását, az érintett tagállam a lehető leghamarabb értesíti a Bizottságot és a többi tagállamot e helyzet megszűnéséről. Ezen értesítést követően az (1) és (3) bekezdésben meghatározott határidők a továbbiakban nem alkalmazandók az értesítés időpontjában vagy azt követően benyújtott új nemzetközi védelem iránti kérelmek vagy azon jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok vagy hontalan személyek tekintetében, akik esetében ebben az időpontban vagy azt követően állapították meg a jogellenes tartózkodás tényállását.

9. cikk

A szolidaritási intézkedésekre vonatkozó határidők meghosszabbítása

- (1) Ha egy tagállam olyan vis maior helyzettel szembesül, amely lehetetlenné teszi számára, hogy az (EU) XXX/XXX rendelet [*a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendelet*] 47. cikkében és 53. cikkének (1) bekezdésében, valamint ezen rendelet (2) cikkében megállapított határidőkön belül teljesítse a szolidaritási intézkedések végrehajtására vonatkozó kötelezettségét, haladéktalanul értesíti erről a Bizottságot és a többi tagállamot. Az érintett tagállam pontosan megjelöli azokat az okokat, amelyek miatt úgy ítéli meg, hogy vis maior helyzettel szembesül, valamint minden szükséges információt megad ezzel kapcsolatban. Az értesítést követően – az említett cikkekben megállapított határidőktől eltérve – a szolidaritási intézkedések végrehajtására vonatkozóan az említett cikkekben megállapított határidőket legfeljebb hat hónapra fel kell függeszteni.
- (2) Ha egy tagállam már nem szembesül vis maior helyzettel, az érintett tagállam haladéktalanul értesíti a Bizottságot és a többi tagállamot e helyzet megszűnéséről. Ezen értesítést követően az (1) bekezdésben meghatározott meghosszabbított határidő nem alkalmazandó.

V. FEJEZET – AZONNALI VÉDELEM NYÚJTÁSA

10. cikk

Azonnali védelmet biztosító jogállás nyújtása

- (1) Az 1. cikk (2) bekezdésének a) pontja szerinti válsághelyzetben és a Bizottság által e cikk (4) bekezdésének megfelelően elfogadott végrehajtási jogi aktus alapján a tagállamok felfüggeszthetik a nemzetközi védelem iránti kérelmeknek az (EU) XXX/XXX rendelet [*a menekültügyi eljárásokról szóló rendelet*] és az (EU) XXX/XXX [*a kvalifikációs rendelet*] szerinti megvizsgálását a harmadik országbeli lakóhelyüket elhagyni kényszerült azon személyek tekintetében, akik rendkívüli helyzetnek minősülő fegyveres konfliktus miatt a megkülönböztetés nélküli erőszak magas kockázatának vannak kitéve és akik nem tudnak visszatérni a származási országukba. Ilyen esetben a tagállamok azonnali védelmet biztosító jogállást adnak az érintett személyeknek, kivéve ha azok veszélyt jelentenek az érintett tagállam

nemzetbiztonságára vagy közrendjére. E jogállás nem érinti az érintett tagállamban folyamatban lévő nemzetközi védelem iránti kérelmüket.

- (2) A tagállamok biztosítják, hogy az azonnali védelemben részesülő személyek ténylegesen élhessenek az (EU) XXX/XXX rendelet [*a kvalifikációs rendelet*] által a kiegészítő védelemben részesülő személyekre vonatkozóan meghatározott valamennyi joggal.
- (3) A tagállamok legfeljebb egy év elteltével folytatják az (1) bekezdés szerint felfüggesztett nemzetközi védelem iránti kérelmek vizsgálatát.
- (4) A Bizottság végrehajtási határozat útján:
 - a) megállapítja, hogy a 3. cikkben említett elemek alapján válsághelyzet áll fenn;
 - b) megállapítja, hogy szükség van a nemzetközi védelem iránti kérelmek megvizsgálásának felfüggesztésére;
 - c) az (1) bekezdésben említett személyek tekintetében meghatározza az adott származási országot vagy egy adott származási ország valamely részét;
 - d) megállapítja e cikk alkalmazásának kezdőidőpontját, és meghatározza azt az időtartamot, amely során az a) pontban említett, lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek nemzetközi védelem iránti kérelmei felfüggeszthetők, és azonnali védelmet biztosító jogállás adható.

VI. FEJEZET – ÁLTALÁNOS ÉS ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

11. cikk

Végrehajtási jogi aktusok elfogadása

- (1) A Bizottság végrehajtási jogi aktusokat fogadhat el a 4., 5. és 6. cikkben említett eltérési eljárási szabályok alkalmazásának engedélyezésére, valamint az azonnali védelmet biztosító jogállás megadásának a 10. cikk szerinti megkezdésére vonatkozóan. Ezeket a végrehajtási jogi aktusokat a 12. cikk (2) bekezdésében említett vizsgálóbizottsági eljárás keretében kell elfogadni.
- (2) A valamely tagállamban jelentkező, az 1. cikk (2) bekezdésében meghatározott válsághelyzet miatt előálló, kellően indokolt, rendkívül sürgős esetben a Bizottság végrehajtási jogi aktusokat fogadhat el a 4., 5. és 6. cikkben említett eltérési eljárási szabályok alkalmazásának engedélyezésére, valamint az azonnali védelmet biztosító jogállás megadásának a 10. cikk szerinti megkezdésére vonatkozóan. Ezeket a végrehajtási jogi aktusokat a 12. cikk (3) bekezdésében említett eljárás keretében kell elfogadni.
- (3) A végrehajtási jogi aktusok legfeljebb egy évig maradnak hatályban.

12. cikk

Bizottsági eljárás

- (1) A 3. cikkben említett végrehajtási jogi aktus tekintetében a Bizottságot egy bizottság segíti. Ez a bizottság a 182/2011/EU rendelet értelmében vett bizottságnak minősül.

- (2) Az e bekezdésre történő hivatkozáskor a 182/2011/EU rendelet 5. cikkét kell alkalmazni.
- (3) Az e bekezdésre történő hivatkozáskor a 182/2011/EU rendelet 8. cikkét kell alkalmazni, összefüggésben annak 5. cikkével.

14. cikk

Hatályon kívül helyezés

A 2001/55/EK tanácsi irányelv xxx-án/-én (dátum) hatályát veszti.

15. cikk

Hatálybalépés

Ez a rendelet az Európai Unió Hivatalos Lapjában való kihirdetését követő huszadik napon lép hatályba.

Ez a rendelet a Szerződéseknek megfelelően teljes egészében kötelező és közvetlenül alkalmazandó a tagállamokban.

Kelt Brüsszelben, -án/-én.

az Európai Parlament részéről
az elnök

a Tanács részéről
az elnök